

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

„Minek nevezzetek?„

Az üzletrész jogi megítélése a magyar jogban

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. november 06.

Tartalomjegyzék

I. Alapvetések és korlátok a gyakorlatban.....	3
Módszertani megfontolások	4
II. Mi a joghézag?	5
III. Miért nem lesznek érvénytelenek az így megkötött szerződések?.....	5
IV. Hazai jogtörténet – rövid visszatekintés	6
IV.1. Legfelsőbb Bíróság Cgf. II. 32 228/1992. számú, valamint Gf. II. 31 051/1993. számú határozatai	7
IV.2. Szegedi Ítéltábla Gf.30296/2013/5. számú határozata	8
IV.3. Egymásnak ellentmondó határozatok.....	9
IV.4. Döntési tendencia az eddigi esetek alapján	11
IV.5. Kodifikációs javaslatok 2003-ból.....	11
IV.6. Példák az átruházhatóvá válásra.....	12
V. A Ptk. megközelítése.....	12
VI. Dolog vagy nem dolog?	14
VI.1. Az 1959-es Ptk. megközelítése	14
VI.2. Quasi dolog?.....	15
VI.3. Az üzletrész értéke	18
VII. Az üzletrész jelenlegi meghatározása	19
VIII. A gyakorlat „organikus eljárasmódja”	20
VIII.1. A probléma feloldása a német és a francia jogban	21
IX. Mi lehet a jó megoldás?	23
Wellmann György javaslata	23
IX.1. A dolog fogalmi köre.....	23
IX.2. Lényeges jogalkotói javaslat	24
IX.3. Mi valósult meg ebből a Ptk.-ban?.....	24
IX.4. A francia – magyar jogátruházás differentia specificái	25
IX.5. A Wellmann féle javaslat kilátásai	25
IX.6. Szerződésátruházás.....	26
IX.7. <i>Sui generis</i> jogintézményi megoldás.....	27
X. Az értékpapírok köre, avagy lehet-e az üzletrész értékpapír a magyar jogban.....	28
X.1. Az Szja. tv. üzletrész értelmezése	29
XI. Az átruházás különféle rendszerei	30
XII. Összegzés	32
Irodalomjegyzék.....	34

I. Alapvetések és korlátok a gyakorlatban

Rendkívül ellentmondásos és jogászai érzékeket sértő jelenségként él a mai hazai jogi világunkban az üzletrész intézménye és az ahhoz kapcsolódó joggyakorlat is. Gondoljunk csak arra a természetes és gyakran előforduló esetre, hogy két fél szeretne egymással szerződést kötni, melynek joghatásaként valamelyikük üzletrésze a másikra száll át. Természetesnek tűnik, hogy átruházásról beszélünk ezesetben, így olybá tűnik, hogy az ügylet jogcíme adásvétel lesz, mely egy ún. „üzletrész-adásvételi szerződés” formájában valósulhat meg.

Közelebbről megvizsgálva azonban a jogcímet, hamar kiderül, hogy az az üzletrész esetében nem alkalmazható. A fent említett ambivalencia megjelenésének több okát is felfedezhetjük. A magyar jogtörténeti hagyományok valahogyan orvosolni próbálták ezt a „zsákutca” jellegű esetet, oly módon, hogy a probléma pusztán gyakorlati szinten került orvoslásra és az adásvételi szerződés szabályainak analógia útján történő alkalmazására kényszerítették a joggyakorlatot.

A probléma elméleti, ill. jogalkotói szinten, ezidáig még nem jutott el a reform szintű változáshoz, azonban a dolgozatban igyekszem rámutatni arra, hogy miért is elengedhetetlen a radikálisabb változtatás e téren és külföldi példák vizsgálatával is megpróbálok alternatívákat felmutatni a hazai szabályozás számára. Az egyes javaslatok nyilvánvalóan olykor szélsőségesek lehetnek, és a sajátos megoldások az adott állam saját jogrendszeréhez illeszkednek leginkább, azonban azon jogalkotási „késztermékekből”, ha sikerül csak apró hajtásokat lecsípni, és a hazai jogrendszer földjében képes a gyökere utat törni, úgy máris hasznosnak bizonyul ez a nemzetközi modelleket is felölelő vizsgálat.

Témaválasztásom legfőbb indoka tehát éppen az volt, hogy ezen feszültség feloldási módozatainak sorravételét szerettem volna megtenni, hiszen a problémát a jogtudomány eddig is ismerte, a jogirodalomban meg-meg jelentek javaslatok és pozitív-negatív meglátások, azonban ezek összefoglalása és egy stabil, kritikus álláspont kialakítása véleményem szerint indokolt volt a témában. Céлом az volt, hogy mind a jogszabályokat ismerő jogászoknak, mind az üzletrészt „csak a piacról ismerő” üzleti szereplőknek világossá tegyem, hogy milyen problematika áll fenn az üzletrész szabályozásában.

A dolgozatban ezért igyekeztem komplex módon összefoglalni az üzletrész hazai jogtörténeti fejlődésének tapasztalatait, a bírói gyakorlat tendenciáit, tanulságait és ezeket szembeállítani a jelenkori szabályozással. Ebből pedig világos képet kaphatunk a jelenkor előtt álló

kihívásokról, így már azokra mintegy reflektálva került sor a *de lege ferenda* jellegű javaslatom ismertetésére, felvázolására.

Módszertani megfontolások

A dolgozat szerkezete nagy fejtörést okozott, mert nem a jól megszokott szerkezeti egységek megtartása volt a célom, hanem a minél könnyebb értelmezhetőség, ahogy a fejezetek tördelését is a praktikum vezérelte. Így került az első pontokban kifejtésre egy hosszabb problémafelvetés, hogy világos legyen a vizsgálat további miértje. A sajátos fejezetcímek megtartásához azért ragaszkodtam, mert az előző bekezdésben emlegetett „tudományos töprengésem” során ilyen formában vetődtek fel ezek a kérdések, ezért azokat autentikusan, mint jogi impressziókat rögzítettem.

A munkám során a hazai jogtörténeti források és hatályos joganyag áttekintése mellett kiemelt figyelmet szenteltem az üzletrészt érintő innovatív és kritikus tudományos cikkekre, hiszen az alapkoncepció szerinti elhatározásom volt, hogy ezeket lehetőleg kivétel nélkül összegyűjtssem és sorra vegyem. Annak ellenére, hogy az alapproblematikám igencsak magyar specifikus, mégis igyekeztem minél több helyütt behúzni külföldi szálakat a dolgozatba. A francia és angol joganyagokat nyelvismeretemből eredően önállóan dolgoztam fel, azonban a legfontosabb szaknyelvi megállapításokat a teljes hitelesség érdekében igyekeztem szaknyelvi szótárakkal alátámasztani. A német nyelvű jogforrásokat angol nyelvű formában olvastam, illetve ha bármiféle egyszerű nyelvi nehézségem volt, azt a [DeepL.com](https://www.DeepL.com/Translator) nevű weboldal fordításával orvosoltam és egy helyen idéztem is az oldal fordítását, melyet helyben fel is tüntettem.

Információszerzéshez primer és szekunder forrásokat is felhasználtam, hisz némely megállapításomban sokat segített a jogi gyakornokként végzett munkám és tapasztalatom, valamint a konzulensemrel folytatott kommunikáció is, de emellett számos tudományos cikket, bírósági határozatot, illetve néhol statisztikai felmérést is felhasználtam.

A mesterséges intelligencia alkalmazása számomra nem volt indokolt, viszont a kutatásomat befejezve, egy önálló megállapításom megerősítésére használtam, így az AI megerősített abban, hogy az üzletrész átruházás lehetséges jogcímeinek állami korlátozása (a világon) jelenleg példa nélküli.

II. Mi a joghézag?

Elméleti síkon a jog egy tökéletesen zárt rendszer, mely azt jelentené a gyakorlatban, hogy nem fordulhat elő olyan élethelyzet, melyet a jog ne szabályozna valamilyen szinten. Ennek minimuma az alapelvi szintű szabályozás, mely az alapelvek hézagkitöltő funkciójának hála teljeskörű lefedettséget képez...Pontosabban igyekszik azt képezni.

Ott vannak ugyanis a szóban forgó üzletrész átruházására irányuló szerződések, melyek esetén szerződés címétől függetlenül a szerződő felek rendszerint a Ptk.-ra, azon belül pedig az adásvételi szerződésre hivatkoznak és az adásvételi szerződés szabályait rendelik alkalmazni szerződésükre. Csakhogy az üzletrész – a hatályos hazai szabályok alapján - nem dolog, így az adásvételi szerződés szabályai sem egyértelműen applikálhatóak rá. ¹

III. Miért nem lesznek érvénytelenek az így megkötött szerződések?

A Ptk. többségében diszpozitív jellegű szabályozási struktúrájának hála a szerződő felek a saját kontraktusukra, - konszezusuk alapján – szabályosan kiköthetik, hogy az adásvétel szabályait rendelik alkalmazni, így abban az esetben is, ha az ügylet tárgya,- jelen esetben: üzletrész - egyébként nem dolog.

E mechanizmus megtörténtének a szerződési szabadság elve nyit teret. Ez esetben egyszerűen a felek az adásvételi szerződés szabályait és nem annak jogcímét tekintik alkalmazandónak saját kontraktusukra. Ezzel kitöltik a szerződésük szükséges elemeit egy egyszerű hivatkozással, így nem kell külön megállapodniuk pl.: a jogszavatosság, a tulajdonjog átszállásának helye és ideje, és hasonló esszenciális kérdésekben, hanem csupán beemelik az oda a Ptk. adásvételre megalkotott szabályait.

A mögöttesen alkalmazandó joganyag kérdése tehát ezzel egyszerűen tisztázottá vált, viszont a helyzetet tovább bonyolítja a jogcím kérdése, ui. egy, az imént említett kikötés még nem legitimálja a *causa*-t.

¹ Pintér Attila: Az üzletrész-átruházási szerződésről (GJ, 2016/5., 11-15. o.) - 11. o.

IV. Hazai jogtörténet – rövid visszatekintés

A relevánsnak tekinthető, hazai jogtörténeti előzményeket megvizsgálva azt láthatjuk, hogy a korábban e jogintézményt szabályozó törvényeink - a hatályos kódex jellegű szabályozási struktúrát közvetlenül megelőzően - a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) voltak.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a fent említett két jogszabály (vagyis az 1959-es Ptk. és a 2006-os Gt.) az értelmezés szintjén nem tért el az üzletrész definiálásában, csupán az említett logikai hiányosságban mutatkozik meg a szabályozási szembenállás. Az 1959-es Ptk. (a jelenlegi Ptk.-hoz hasonlóan) az üzletrészt nem minősítette dolognak, hanem a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot megtestesítő, elvont jogi fogalomnak, vagyis lényegében vagyoni értékű jognak tekintette azt. Azonban a szabályozási struktúrából egyértelműen kitűnik, hogy ennek ellenére mégis a tulajdonjog tárgyaként kezelte az üzletrészt, hisz több ízben említést tett az üzletrészen fennálló tulajdonjogról. (Konkrét példák: 1959-es Ptk. - 133. § (3) bekezdés: *egy üzletrésznek több tulajdonosa is lehet*; 1959-es Ptk. 143. § (2) bekezdés: a "*társaság tulajdonába került üzletrész*"-ről beszél; 145. § (3) bekezdés: a "*dolgozói üzletrész tulajdonosa*" kifejezést használja.) Mindezek a jogszabályhelyek azonban már valódi ellentétet mutatnak az 1959-es Ptk. 94. §-ával.²

A Gt. több helyen szószerinti említést tett az „üzletrész-adásvételi szerződésről” a IX. fejezet 2. címe alatt, azonban az ugyanekkor, párhuzamosan hatályban lévő régi Ptk.-ánk - az előző bekezdésben kifejtettek szerint - a dolog fogalmát³ úgy határozta meg, hogy az nem fedte le az üzletrészt. Ez azt eredményezte, hogy a Gt. üzletrész-adásvételi szerződésre vonatkozó rendelkezéseit a bírósági gyakorlatnak kellett feloldania. Ez a „feloldás” azonban nem susztermattként valósult meg a jogéletben, hanem több, számomra izgalmas állomáson ment keresztül és a mai állapot sem nevezhető maradéktalanul feloldottnak. Ezen procedúra bemutatását úgy kívánom megtenni, hogy az egyes mérföldköveket jelentő bírósági eseteket nem feltétlenül kronológiai, sokkal inkább az általuk hordozott innovatív értékeik sorrendje alapján vizsgálom meg.

² 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban, mint: 1959-es Ptk.)

[A tulajdonjog tárgyai] - Ptk.94. § (1) Minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet.

(2) Ha a törvény kivételt nem tesz, a tulajdonjog szabályait megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.

³ 1959-es Ptk. 94. § (1) Minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet.

(2) Ha a törvény kivételt nem tesz, a tulajdonjog szabályait megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.

IV.1. Legfelsőbb Bíróság Cgf. II. 32 228/1992. számú, valamint Gf. II. 31 051/1993. számú határozatai

Még az ezredforduló előtt a bírói gyakorlat egy egészen sajátos megoldás alkalmazásával igyekezett feloldani ezt az ellentmondást, és megalkotta az "eszmei dolog" kifejezést (BH 1994/4/202. és 203. sz. döntések)⁴, és az üzletrészt ekként identifika, hozzáteve, hogy annak átruházása során a dolog tulajdonjogának átruházásánál alkalmazott szabályok az irányadóak. Ez a különös terminológiai megoldás a közös tulajdon szabályanyagából lehet ismerős, ugyanis több személy, ugyan azon dolgon fennálló tulajdonjogát meghatározott hányadok szerint lehet felosztani, melyeket eszmei hányad(ok)nak szokás nevezni a gyakorlatban. Az eszmeiség ezesetben azt jelenti, hogy az adott hányad nem egy fizikailag felosztott térmérték, csupán eszmei tartalom, virtuális egység, amely pl. az ingatlanon fizikai, materiális értelemben nem észlelhető.⁵ Véleményem szerint azzal indokolható a Legfelsőbb Bíróság szóban forgó megoldása, mert a társasági szerződésben megjelölt névértékű üzletrészen fennálló „tulajdonjog” is hasonló dimenzióban képzelhető el, amely fizikai értelemben nem kimutatható, de elméleti síkon könnyedén ábrázolható, számokban (pl.: nyilvántartásban) könnyen kezelhető és szemléltethető. Abból a szempontból azonban aggályosnak tartom ezt a szóhasználati megoldást, hogy a hatályos Ptk. 3:165. §-a szerinti üzletrészen fennálló közös tulajdon esetén ezek a terminológiai megfontolások egymás metszetébe kerülnek és amennyiben az üzletrészt eszmei dolognak tekintjük, úgy annak két (vagy több) személy közötti megosztottsága esetén „eszmei dolog eszmei hányadairól” beszélhetünk, amely megfogalmazás számomra már túlzottan távol kerül a hagyományosnak tekinthető magyar jogi nómenklatúrától. Mindenesetre ez a szóhasználati egybecsengés azon érvek egyike, miszerint a bírói gyakorlat az üzletrész egyes hiátusait a dolog tulajdonjogára vonatkozó szabályanyaggal igyekszik *analogia legis* útján befedni, azzal, hogy az adásvételre vonatkozó szabályok kiterjesztésével, az adásvétel szabályait rendelte alkalmazni az üzletrész-átruházásra.⁶

Az előbbiek alapján tehát rögzíthető, hogy az "eszmei dolog" fogalma a kilencvenes évek bírói gyakorlatában jelent meg, és nyert alkalmazhatóságot a korlátolt felelősségű társaságban tagsági jogot megtestesítő üzletrész jogi minőségének meghatározása kapcsán. Az eszményiség, az eszményi jelleg további részletezéseként és szemléltetéseként még

⁴ Legf. Bír. Cgf. II. 32 228/1992. sz., valamint Gf. II. 31 051/1993. sz. határozatai

⁵ Hidasi Gábor - 9/2007. Közös ingatlantulajdon - 2007. május – (<https://www.hidasi.hu/9-2007-kozos-ingatlantulajdon/>)

⁶ Menyhárd Attila: Dologi jog (ELTE Eötvös Kiadó – Budapest) - 39.; 40.; 124. o.

elmondható, hogy az üzletrész nem tekinthető birtokba vehető tárgyként, amely azért is mondható még a társasági jogon belül is differenciált esetnek, ugyanis a részvénytársaságok esetében a tagsági jogokat értékpapír (részvény) testesíti meg, míg a korlátolt felelősségű társaság üzletrésze nem materializálódik értékpapír formájában, tehát „szemléltetés” szintjén sem testesül meg fizikai értelemben.

Csupán ez alapján egyénként nem lehetne kizárni a dolgok köréből, ui. a magyar dologi jogi szabályozás voltaképpen nem tesz különbséget testi és testetlen dolgok között. Mintegy minimumkövetelményként megköveteli, hogy a dolog birtokba vehető legyen, amely fizikai tulajdonságot tekintve annyit jelent, hogy legyen egyfajta „testi jellege”, illetve a személyek számára elérhető, és legalább absztrakt értelemben birtokba vehető legyen. Ennek az esszenciális követelménynek pedig még egy ilyen eszmei dolog is megfelel, legalábbis megfelelhette.⁷

IV.2. Szegedi Ítéltábla Gf.30296/2013/5. számú határozata

Az említett hosszú folyamat másik fontos eleme a BH 1994/2012., amelynek vonatkozó tartalmát a Szegedi Ítéltábla Gf.30.296/2013/5. számú határozata⁸ is rögzíti. Eszerint: *"Az üzletrész »nem dolog«, hanem olyan tagsági jogokat megtestesítő vagyoni értékű (immateriális) jogosultság összessége, amely a jog hasznosítása és a rendelkezés (átruházás) során »dolog« módjára viselkedik. [...] A Kft. üzletrész átruházása, értékesítése esetén analóg módon a Ptk.-nak a dolog tulajdonjogának átruházásánál alkalmazott szabályai megfelelően irányadók."*⁹

Az ítéltábla döntésében tehát rámutat egy olyas fajta mechanizmusra, amely túlmutatva a szerződési szabadság elve alapján kivitelezhető megoldáson, - miszerint felek az adásvétel szabályait rendelik alkalmazni a szerződésükben – mindinkább generális szabályként rögzíti, hogy amely szerződésben az ügylet tárgya üzletrész, úgy automatikusan, - és nem csupán a felek különös kikötése, szabad megállapodása alapján – a dolog átruházására és értékesítésére főszabályként alkalmazandó előírások az irányadók. A bíróságnak ez az „iránymutatása” tehát az addigi, pusztán alapelvi érvekkel magyarázható, az adásvétel szabályait kizárólag eshetőlegesen hivatkozásként beemelő álláspontot meghaladva, a dologra vonatkozó szabályanyagot már nem csak lehetséges, diszpozitív opcióként, hanem mintegy főszabályként rögzíti.

⁷ Menyhárd Attila: Dologi jog – i.m. - 38.; 39. o.

⁸ Valamint ue a tartalma: Szegedi Ítéltábla Pf.20215/2014/2. számú határozat; BH 1994/2012

⁹ Szegedi Ítéltábla Gf. 30.296/2013/5. sz. határozata

IV.3. Egymásnak ellentmondó határozatok

E téren kiemelendő a Szegedi Ítélőtábla Gf. I. 30.282/2008. számú határozata¹⁰ is, amely az előző pontban kifejtett meghatározást szintén tartalmazza, azonban hoz magával némi újdonságot. Nevezetesen rögzíti, hogy ezen analógia alkalmazásának eredményeképpen - az üzletrész sajátos természetéből adódó eltérésekkel - a kft. üzletrész átruházása esetén a Ptk. hibás teljesítésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Itt említeném meg azonban azt az igen érdekes ellenpéldát, amikor is a Legfelsőbb Bíróság a Gf.II.31.078/1997. számú határozatában¹¹ kimondta: A gazdasági társaság üzletrésze nem minősül - még 100%-ban történő üzletrész átruházása esetén sem - a Ptk. szerinti "dolognak", ezért az ezzel kapcsolatos "hibás teljesítésből" (pl. a szerződés megkötése és a birtokba helyezés ideje alatt bekövetkezett értékvesztés) eredő kártérítési követelés nem ítéltető meg. E szerint tehát az üzletrész nem dolog, így arra a dolog hibás teljesítésének szabályait sem lehet alkalmazni.

A döntés indokolásában egészen különös megfogalmazásban olvashatjuk a Ptk.-nak a dolgok hibás teljesítése esetére vonatkozó szabályainak alkalmazhatatlanságát az adott esetben. Ugyanis azt mondja ki a Legfelsőbb Bíróság, hogy ilyen tényállás esetén nem "egy az egyben" érvényesülnek a dolgok hibás teljesítése esetére vonatkozó szabályok. Ezzel tehát nem állapítja meg, sem azt, hogy kizárt az említett szabályanyag alkalmazása ezen esetekben, és azt sem mondja ki, hogy esetlegesen milyen más felelősségi szabályok irányadóak e kérdéskörben. Felvetődik tehát, hogy akkor ezen megfontolás alapulvételével mégis milyen jogcímen lehetséges követelni az „értékvesztést”, amely még annak ellenére is reális jelenség lehet, hogy általánosságban ezt a fogalmat csupán a hétköznapi értelemben vett vagyontárgyakhoz kapcsoljuk. A szóban forgó ügyben az üzletrész értékének csökkenése ténylegesen megvalósult, méghozzá a felperesi állítás szerint az a felek közötti szerződés megkötése után következett be, így reális igénye lehet egy ilyen ügy károsultjának, hogy az értékcsökkenés orvoslását kívánja. A polgári jogi kártérítési felelősség rendszerében el kell tehát helyezni az ügyet.

Olybá tűnik, hogy a felek közötti szerződés okán a kontraktuális felelősség szabályai szerint, azon felelősségi alakzatnak megfelelően követelhető az üzletrész értékének radikális negatív változása. A közöttük fennálló szerződéses viszony alapja az az üzletrész- átruházási szerződés, amelynek esszenciális eleme volt az a klauzula mely azt tartalmazta, hogy a vevő az eladókkal

¹⁰ ÍH 2009.75 (Szegedi Ítélőtábla Gf. I. 30.282/2008. számú határozata)

¹¹ BH 1998.5.238 (Legf. Bír. Gf.II.31.078/1997. számú határozata)

szemben - a szerződésben meghatározott jogügylettel összefüggésben - semmilyen igényt nem támaszthat. Ezzel tehát bebiztosították magukat az eladók, hiszen e klauzula beépítésével - összhangban a szerződéskötési szabadsággal - valójában az esetleges hibás teljesítés esetén teljes egészében mentesül a kárfelelősség alól.¹² Ez a fajta kizárás egy konszenzuális viszonyban megengedhető, ui. a Ptk. 6:152.§-a csupán azon felelősség kizáró vagy korlátozó szerződési klauzulát tekinti érvénytelennek, amely az életre, testi épségre vagy egészségkárosodásra vonatkozik, valamint a szándékosan okozott károk esetén is kizárt a felelősség korlátozása.

A jelen esetben tehát a kizárás érvényes lesz, így a kontraktuális felelősség alapján nem követelhető az említett értékvesztés, mely más megfontolásból ugyan, de egybeesik a Bíróság megállapításával, miszerint a hibás teljesítésből eredő kárigény megítélésére az adott tényállás mellett nem volt törvényes lehetőség. Valamint hozzá kell tenni, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítélete szerint a vevő már korábban észlelte az általa közel 50 millió forintra értékelt vagyonvesztést, és ennek ellenére fizette ki a szerződés szerinti vételárat. Sőt ezután, ennek tudatában döntött úgy, hogy a szerződésbe foglalja azon nyilatkozatát, hogy az alperessel szemben semmilyen követeléssel nem él. Ily módon tehát maga a vevő (felperes) mondott le az általa állított - hibás teljesítésből eredő - kártérítés iránti igényéről. Ez a nyilatkozat pedig az 1959-es Ptk. 207. §-ának (1) és (2) bekezdéséből következőleg egyértelmű joglemondásnak minősül, amely a szerződésből eredő bármilyen követelésre kiterjedhet.

Azonban az esetből kiindulva szerintem érdemes élni azzal a fikcióval, hogy a hatályos szabályok alapján mi történne akkor, ha a felek a szerződésükben nem zárnák ki a felperes igényérvényesítéséhez való jogát. Máris bonyolultabbá válik a helyzet, hiszen ebben az esetben a felelősség kérdését továbbra is elsősorban a szerződéses rendelkezések alapján kellene megállapítani. Amennyiben pedig a felelősség tisztázása érdekében a szerződésben szerepelne olyan fordulat, amely a szolgáltatás értékének változatlanságát garantálja (nyilván az eladó(k) által vállalt szavatosság alapján), úgy – saját következtetésem szerint - a kárigény megítélésére a Ptk. hibás teljesítésre és szavatosságra vonatkozó szabályai alapján¹³ lenne törvényes lehetőség, mivel a szolgáltatás értékcsökkenése hibás teljesítésnek minősülhet, és ez alapot adhatna a kárigény érvényesítésére.

¹² Szalma József: Gondolatok a kontraktuális és a deliktuális felelősségről, különös tekintettel az új Ptk. vonatkozó szabályozására (Acta ELTE, tom. LI, ann. 2014, 209-226. o.) – 213 -214. o.

¹³ Ptk. XXIV. Fejezet

A hatályos felelősségi szabályok alapján nem menthetné ki magát az eladó azzal, hogy ő az „átmeneti időszakban” – míg a hiteltörlesztés miatt a vételárkifizetés nem történt meg, és a tulajdonjog nem szállt át – a szerződés szerű teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, hiszen a jogalkotó ekkor nem az emberi hiba természetét vizsgálja, hanem a szerződő fél elvárásainak megíúsulását. Más kérdés, hogy az említett esetünk fiktív módozatában fontos elem lenne azt megvizsgálni, hogy a vevő valóban a szerződés megkötése előtt tudott-e arról, hogy a szolgáltatás értéke csökkent, hiszen őt a hatályos Ptk. 6:127.§-a alapján terheli a szolgáltatás megvizsgálásának kötelezettsége. Amennyiben ő ennek nem tett eleget, úgy esetlegesen felróhatóságuk arányában akár kármegosztásra is sor kerülhet.

IV.4. Döntési tendencia az eddigi esetek alapján

Ezzel tehát szemléltethető, hogy a bírói gyakorlatban az idő előrehaladtával egymásnak ellentmondó, ellentétes verdiktek is születtek e témában. Ha azonban a jelenhez közelebb eső hasonló határozatokat vizsgáljuk meg, úgy - az üzletrész „dologiságának” kérdésében - mindinkább egyöntetű irányvonalként az előbbi határozatok¹⁴ értelmezése mutatkozik meg, és nem találunk a BH 1998.5.238-hoz hasonló döntést.

A jelenkori judikatúra tehát igyekszik egyenes fonalon haladni az utóbbi időben, megteremtve ezzel az egységes értelmezést, azonban habár a dologfogalommal kapcsolatos logikai hézagot látszólag sikerül kitölteni, mégis számos kérdés megválaszolatlan maradt. Példaként említhető, az üzletrész feletti "tulajdonjog" átszállásának ideje, vagy az üzletrész-adásvételi szerződés társasági joggal való kapcsolatának kérdése.

IV.5. Kodifikációs javaslatok 2003-ból

Következő jogtörténeti elemként pedig nem egy bírósági határozatot vagy döntvényt vennék sorra, hanem szeretném érdekességképpen beemelni Wellmann György 2003-as írását. Ebben olvasható egy kvázi jogalkotási javasalt, arra nézve, hogy a jövőben megszületendő új Ptk.-nak majd hogyan kellene szabályozni ezt a problémás kérdéskört. Kiemeli: annak ellenére, hogy a Tematika¹⁵ érzékeli a gyakorlatnak a hagyományos dologtárgyúság lazítása iránti igényét, mégsem igyekszik a dologfogalom tágításával orvosolni a gyakorlatban felmerült problémákat. Mindinkább az egyes jogok lehetséges tárgyainak meghatározásánál és az átruházás szabályainak körében - az adásvételi szerződésnél – javasolja a komplikációt megoldani.

¹⁴ azaz a Szegedi Ítéltőábla Gf.30296/2013/5. sz., valamint Gf. I. 30.282/2008. sz. határozata

¹⁵ A Tematika szolgált alapjául a megszületendő új Ptk. normaszövegének a kidolgozásához.

Hozzáteszi továbbá, hogy a Tematika csupán ennyit tartalmazott és nem többet, vagyis a megoldás mibenlétét illetően nem adott egyértelműen eligazítást.¹⁶ A javaslat jelentőségét felmérve úgy ítélt meg, hogy a szerző ezen írását egy későbbi fejezetben (IX.) még tüzetesebben kívánom elemezni.

Szinte az előző írással párhuzamos időben jelent meg Kisfaludi András *Az adásvételi szerződés* c. könyve, melyben szóban forgó kérdés kapcsán kifejti: szerinte az adásvételi szerződés akkori szabályozása maradhatna változatlanul, azaz a Ptk. szerinti dolog tulajdonának visszterhes átruházásaként. Viszont kiemeli, hogy a magyar rendszerből hiányzik a megfelelő konstrukció erre az esetre, ezért úgy fogalmaz, hogy „[...] az üzletrész jogi természetének kérdésében elfoglalt újabb álláspont nem akadályozza a bíróságokat abban, hogy továbbra is adásvételi szerződésnek minősítsék az üzletrész-átruházási szerződéseket, amiből az következik, hogy az üzletrészt adásvételi szerződés lehetséges tárgyaként kezelik, annak ellenére, hogy nem tekintik dolognak.”¹⁷

IV.6. Példák az átruházhatóvá válásra

Jogtörténeti áttekintésem végezetéül pedig fontosnak tartom bemutatni, hogy a magyar gyakorlatban volt már példa arra, hogy olyan javak, amelyek nem képezhetnék adásvételi szerződés tárgyát, végtére mégis azzá váltak, és e jogcím alatt cseréltek gazdát. Ez volt az eset ui. a közkereseti és a betéti társaság társasági részesedésének átruházhatóságával. Hiszen csupán a harmadik társasági törvényünkben jelent meg az átruházásukra vonatkozó szabályanyag, azonban „nem állt meg az élet” és a gyakorlat teljesen bevett lehetőségként ismerte el e társasági részesedések forgalmát az első két társasági törvény hatálya alatt is. Ráadásul a jogalkotó - e megoldást mindegy indirekt módon „szentesítve” - olyan szabályozási környezetet alkotott, amely lehetővé tette a tag kilépését, vele egyidejűleg pedig az új tag belépését.¹⁸

V. A Ptk. megközelítése

A Polgári törvénykönyv megszületésekor már látszott, hogy a társasági jog körében a korábbi vonatkozó törvényekhez képest sokszorosán megengedőbb szabályozási logikát követ, azonban az üzletrész „eladhatóságát” illetően nem hozott változást, alternatív megoldást. Ugyanis a

¹⁶ Wellmann György: A társasági, illetve a polgári jogban mi lehet tulajdon, és ebből következően apportálás, illetve átruházás tárgya? (GJ, 2003/10.) 11-14. o. (<https://szakcikkadatbazis.hu/doc/1240316>)

¹⁷ Kisfaludi András: Az adásvételi szerződés. (Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2003) 29-31.o.

¹⁸ Szegedi András – Jogok nemzetközi kereskedelmének margójára - Az üzletrészek nemzetközi „adásvétele” – (Gondolat Kiadó Budapest, 2018) - 116. o. (https://real.mtak.hu/80477/1/Glavanits_Nemzetkozi_kereskedelmi_kapcsolatok_2018.pdf)

diszpozitív szabályok terepe kizárólag a társaság tagjainak egymás közötti, avagy a társasághoz fűződő viszonyrendszere, továbbá a társaság szervezete és működési szabályai lettek. Bizonyos perspektívából vizsgálva tehát e szabályok köre felöleli az üzletrész alapján a társaságban gyakorolható, ún. intern jogokat, azonban nem tartozik e körbe az üzletrész extern relációkban való megjelenítése, mint amilyen az üzletrész adásvétele.¹⁹

Az új törvény szóhasználatában sehol nem találkozhatunk „üzletrész- adásvétellel”, vagy üzletrész-elővásárlási joggal, hiszen teljes terjedelmében mellőzi a korábban még bevett terminológiát. Előbbire a törvény az „átruházás” kifejezést alkalmazza,²⁰ míg az üzletrész-adásvétellel kapcsolatos elővásárlási jogra az "üzletrész másokat megelőző megszerzésére irányuló jog" jogintézményét látta indokoltnak bevezetni, mely úgy tűnik, lényegében nem különbözik az elővásárlási jog szabályaitól, sőt arra az elővásárlási jogra vonatkozó rendelkezéseket²¹ kell megfelelően alkalmazni.²² Továbbá számomra szembetűnő volt még az ajándékozási szerződés definíciójának változása is, hiszen annak korábbi szövege szerint ajándékozási szerződés alapján az egyik fél saját vagyona rovására a másiknak ingyenes vagyoni előny juttatására köteles.²³ Ezzel a megfogalmazással mintegy homályban hagyva, hogy az az előny milyen formában ölthet testet. A mai Ptk. definíciója szerint az ajándékozási szerződés alapján az ajándékozó dolog tulajdonjogának ingyenes átruházására, a megajándékozott a dolog átvételére köteles.²⁴ Itt tehát már beemeli a jogalkotó a dolog fogalmát, valamint a juttatást is konkretizálja, amikor a tulajdonjog átengedéséről szól. Így, ha abból indulunk ki, hogy a vagyon szélesebb kör, mint a tulajdon, úgy az új Ptk. e jogszabályhelyi jogintézmény megfogalmazása szigorúbb, megszorítóbb, mint amivel a korábbi törvénykönyv rendelkezett.

A változások pikantériája mégis csak abban rejlik, hogy míg az említett terminológiák mind változáson estek át, addig az alap problémát jelentő dolog fogalom, valamint az adásvételi szerződés fogalma nem bővült a szabályozási hiátusnak megfelelően. Ugyanis az új szabályozás alapján tulajdonjog tárgya továbbra is kizárólag birtokba vehető testi tárgy lehet (Ptk. 5:14. § (1) bek.), az adásvételi szerződés pedig továbbra is dolog tulajdonjogának átruházására irányul

¹⁹ Szegedi András - i.m. – 116. o.

²⁰ Ptk. 3:166. § - Az üzletrész tagok közötti átruházása;

Ptk. 3:167.§ - Az üzletrész kívülálló személyre történő átruházása

²¹ Ptk. 3:166. § (2) bek. és Ptk. 3:167. § (2) bek.

²² Csöndes Mónika - Az üzletrész másokat megelőző megszerzésére irányuló jog és a vételi jog konkurenciájáról (Corvinus Law Papers - CLP 3/2016) 4. – 5. o.

²³ 1959-es Ptk. 579. § (1) bekezdés

²⁴ Ptk. 6:235. §

(Ptk. 6:215. § (1) bek.). A dolog fogalmának rögzítésekor tehát nem hatotta át a diszpozitivitás szele a jogalkotót, így a definíció kiterjesztése elmaradt, a társasági jog megengedő jellege nem gyakorolt semmilyen hatást az újrakodifikált dologfogalomra.²⁵

Egyedüli gyökeres változás, amely mentőmellényt jelenthet az üzletrész-adásvételi szerződést kötő feleknek, az a Ptk. 6:215. § (3) bekezdése szerinti rendelkezés. Eszerint a dolog adásvételére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni arra a szerződésre is, amelyből jog vagy követelés visszerthes átruházására vonatkozó kötelezettség fakad. (ingyenes átruházás esetén pedig az ajándékozás szabályait kell megfelelően alkalmazni (Ptk. 6:235.§ (3) bek.). Ezzel tehát a Ptk. nemcsak az üzletrészre, hanem más jogokra is előírja az adásvételi szabályok megfelelő alkalmazhatóságát.

VI. Dolog vagy nem dolog?

VI.1. Az 1959-es Ptk. megközelítése

Az államszocializmus időszakában a magyar jogi tankönyvirodalom nem szentelt különösebb figyelmet a dolog-fogalomnak és dolog-osztályozásoknak az oktatásban, így a jogok és kötelezettségek besorolása, valamint osztályozása, kategorizálása is elmaradt. Sárándi Imre és Világhy Miklós könyveiben²⁶ találunk egy, az 1959-es Ptk. 94. §-hoz kapcsolódó utalást arra a jelenségre, hogy az adott törvényi rendelkezés inverz módon kezelendő, mivelhogy nem az lehet tulajdonjog tárgya, amely polgári jogi értelemben dolog, hanem az tekintendő dolognak, amely tulajdonjog tárgya lehet.²⁷ Világhy Miklós pedig úgy fogalmaz, hogy ha igaz az, hogy *"ami dolog az tulajdonjog tárgya lehet"*, akkor igaz ennek a fordítottja is, vagyis: *"ami tulajdonjog tárgya lehet az jogilag dolognak minősül"*.

Menyhárd Attila a jövőben megszülető (azaz a jelenleg hatályos 2013. évi IV. törvény) Polgári Törvénykönyvhöz írt javaslatai között olvasható külön kitekintés az üzletrész dologiságára vonatkozóan is, mely jól szemlélteti a korábbi Ptk. válaszát a fejezetcímbe feltett kérdésre. Ezen írás ugyanis úgy fogalmaz: *„Vannak olyan javak, amelyek igazából sem pusztán jognak, sem fizikai dolognak nem tekinthetők, mégis dologként viselkednek, ilyen például a korlátolt felelősségű társaságban tagsági jogot megtestesítő üzletrész. [...] Az is megállapítható*

²⁵ Szegedi András – i.m. - 118. oldal

²⁶ Sárándi Imre: Polgári jog III. Tulajdonjog (Tankönyvkiadó, Budapest 1982) 51. o.

Világhy Miklós – Eörsi Gyula: Magyar polgári jog I. (Tankönyvkiadó, Budapest 1962) 285-286. o.

²⁷ Serák István joghallgató (PPKE JÁK) - Átkelők a dolog-fogalom határain – A jogirodalom szemszögéből - Iustum Aequum Salutare III. 2007/4. · 215–233 - 3. oldal

ugyanakkor, hogy ezek a javak nem viselkednek minden szempontból sem a vagyoni forgalomban, sem a szabályozás és gyakorlat szintjén dologként.”²⁸

Ezzel összhangban állt a készülő Ptk. koncepciójának megállapítása is, miszerint az adásvétel és az üzletrészt közötti feszültség azért nem oldható fel egy kiterjesztett dolog-fogalommal, mert ez esetben a dologhoz, mint terminus technicushoz kapcsolódó jogkövetkezmények (úgy, mint például: birtokvédelem, elbirtoklás, stb.) olyan területre nyernének kiterjesztést, amelyhez valójában nem illenek.²⁹

Bíró György pedig így fogalmaz az 1959-es Ptk. dolog fogalma kapcsán, hogy: „*a Ptk. „[...] az átruházás tárgyalásakor a dolog fogalmát használva [...] kirekeszt olyan egyéb »közvetett tárgyakat«, amelyek bár szigorú megítélés szerint valóban nem esnek a dolog fogalma alá, ennek ellenére a gazdasági élet velük kapcsolatban [...] a tárgyi hatály tágítását követelné meg.*”³⁰

Az előző fejezetben részletezett problémák folyományaképpen talán az a fiktív képlet rajzolódik ki, hogy amennyiben az üzletrészt dolognak tekinthetjük (pontosabban a jogalkotó annak tekintené), úgy a probléma forrása könnyen kiiktatható lenne, hiszen az adásvételi szerződés tárgyai főszabály szerint dolgok, így természetesen annak szabályai érvényesülnének rá.

A jelenlegi Ptk. dologfogalmába, azonban definíció szintjén nem fér bele az üzletrészt, mivel az nem birtokba vehető testi tárgy, hanem jogok és kötelezettségek összessége. Azonban a dolog fogalmát a jogalkotó, az idő előrehaladtával kénytelen volt szükségszerű elemekkel kibővíteni, így dolog továbbá az értékpapír, az emberi uralom alá hajtható természeti erőforrások, valamint a pénz.³¹ Kérdés, hogy az üzletrészt befér-e negyedik elemként ebbe a bővítményi körbe.

VI.2. Quasi dolog?

Érdemes fontolóra venni Gál Judit 2013-ban megjelent, *Üzletrészt-átruházás az új Ptk. szerint* című írását e kérdésben, aki a „tulajdonjog tárgyává válás” különös jelenségét vezette le, az egyes jogintézmények „quasi” értelmezésének eszközével. Vagyis rögzíti, hogy alapvető szó szerinti értelmezésében a jogszabály valóban szigorúan bánik az üzletrésszel, és nem említi a

²⁸ Menyhárd Attila: Észrevételek és javaslatok az új polgári törvénykönyv dologi jogi koncepciójának kiegészítéséhez (Polgári Jogi Kodifikáció, 5–6/2002.) 8–9. o.

²⁹ Ptk. Koncepció 144.

³⁰ Bíró György: Átruházó szerződések (Polgári jogi kodifikáció (PJK), 2003/2.) - 18. oldal

³¹ Ptk. 5:14. § [A dolog] - (2) A dologra vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.

tulajdonjog tárgyai között, melynek köszönhetően sem (üzletrész-)adásvételi (ajándékozási, csere) szerződés, sem elővásárlási jog nem érvényesülhet a pénzszolgáltatás fejében történő átruházásánál. Ez azonban olyan rendszer szintű problémát jelent, melyet szükségképpen feloldhatunk azzal, hogy quasi-adásvétel, quasi-ajándékozás, quasi-csereszerződés, valamint quasi-elővásárlási jog tárgya lehet, és így a szerző véleménye szerint „quasi-tulajdonjog tárgyává” is válhat, miután a joghoz és követeléshez hasonlóan az átruházás az adott vagyoni elem feletti teljes rendelkezési jog átszármaztatását kell jelentse. Ezen érvelését pedig megerősíti egy – véleményem szerint- rendkívül sokat mondó Ptk. rendelkezéssel, nevezetesen a 3:165.§-a szerinti „Közös tulajdon az üzletrészen” szakaszban írtakkal. Ez a szakasz ui. több ízben említi az „üzletrészre vonatkozó közös tulajdont”, és a „tulajdoni hányad” kifejezéssel él, mely arra enged következtetni, hogy a jogalkotó szándéka szerint az üzletrész a tulajdonjog tárgyának tekintendő, még ha azt taxatívénem is rögzíti a jogszabály. Valamint a továbbiakban felhívja a figyelmet arra is, hogy az üzletrész árveréssel történő értékesítésének (Ptk. 3:177-3:181.§) szabályai között a törvény vételárról, illetve az üzletrészre vonatkozó elővásárlási jogokról tesz említést, ami kifejezetten adásvételi jogügyletre utal.³²

Mindezen érvek alapján elfogadhatónak látom azt az álláspontot, miszerint a magyar szabályozás, a jogalkotó szándéka szerint, *de facto* életre keltett egy quasi-vagyontárgyat, azzal hogy az új Ptk. Harmadik Könyve az üzletrész szabályozásának szövegezésében több helyen találhatunk olyan jogintézményeket, melyek egyértelműen arra utalnak, hogy az üzletrészt a tulajdonjog tárgyának tekinti. Ha úgy tetszik, - Gál Judit szóhasználatával élve - a tulajdonjog quasi-tárgyat honosította meg a jogalkotó, melyre vonatkozó átruházó megállapodást logikusan nevezhetjük (üzletrész-)adásvételi szerződésnek, valamint köthetünk ki arra üzletrész-elővásárlási jogot. Az áttételes utaló szabályok, - mintegy nyomokat hagyva a törvénytövegekben - tehát elvezethetnek a rejtélyes jogintézmény megoldásához és az ezen jogügyletekre vonatkozó szerződések, - az eddigi bírói gyakorlat által mindezidáig is elfogadott módon - érvényesnek tekintendők.

Ha a joggyakorlatot vizsgáljuk, ott sem tűnik aggályosnak, hogy a dolognak nem minősülő üzletrészt kvázi dologként kezelje, olyasmiként, amely dologként viselkedik a jog átruházása során.³³ A jogalkalmazás szintjén már említettem is hasonló, terminológiai újítással operáló megoldást, gondolok itt a Legfelsőbb Bíróság Cgf. II. 32 228/1992. számú, valamint Gf. II. 31 051/1993. számú határozataira, amelyek esetében már taglaltam megállapításaimat az *eszmei*

³² Gál Judit: Üzletrész-átruházás az új Ptk. szerint (CH, 2013/9., 5-8. o.)

³³ Szegedi András -i.m. – 117.o.

dolog kifejezés használatáról, mely több szempontból is hasonlóságokat mutat ezzel a javaslattal.

Ezen felül találtam olyan véleményt is, amely azonban e megoldást arra tekintettel nem tartja elfogadhatónak, hogy az üzletrész átruházására vonatkozó szerződéseket "quasi" adásvételi szerződésként kezelje a bírói gyakorlat, mert szerinte az *contra legem* értelmezés lenne a judikatúra részéről.³⁴

Nos, a bíróságok ezen esetekben valóban az írott, alkalmazandó jogszabályokkal ellentétes jogértelmezést alkalmaznak, azonban a gyakorlat adta szükségszerűség kényszeríti őket ezen esetben, hiszen ha csupán a meglévő joganyagunkat nézzük, abban az esetben befagyaszthatnák az összes meglévő üzletrészt, és mintegy *status quo*, változatlanul maradnának a fennálló tulajdoni viszonyok. Ez a józan ész logikáját követve is elvetendő megoldás, és biztosak lehetünk benne, hogy ha a jogalkotó célját igyekszünk feltárni a hatályos rendelkezések között, abban sem az rejlik, hogy forgalomképtelenek legyenek az üzletrészek, csupán a megfelelő módú szabályozás megtalálása okoz olyan nehézséget, amely miatt jelenleg ilyen mértékű joghézag keletkezett a társasági jogunkban. Tehát ha dogmatikailag kritizálható is ez a jelenség, a gyakorlat számára semmilyen törést nem jelent, hiszen a hétköznapi ügyletek szintjén és a judikatúrában egyaránt bevett intézmény az üzletrész-adásvétel.

Épp ezért az üzleti élet, a joggyakorlat és olykor a tételes jog is, függetlenül a dolog jogi fogalmától, az üzletrészt tulajdonképpen olyan módon kezeli, hogy az érdemileg nem különbözik a tulajdonjog tárgyától.³⁵ Mi sem bizonyítja ezt jobban, hogy az eddig emlegetett eladás és vételen túl az üzletrészre vételi vagy visszavásárlási jogot is lehet alapítani, illetve az üzletrész, mint jog más, dologi jogok „tárgya” is lehet, amennyiben zálogjoggal lehet megterhelni, haszonélvezet állhat fenn rajta.³⁶

A tulajdonjog tárgyait jogelméleti szinten megkülönböztethetjük aszerint, hogy mi a közvetlen, illetve a közvetett tárgya. Előbbi az emberi magatartást foglalja magába, amelyre a tulajdonjog irányul, míg utóbbi, - a gyakorlati értelemben is használt tulajdonjog tárgya – az maga a dolog, pontosabban Menyhárd Attila *Dologi jog* című kötetében foglalt megfogalmazás alapján: a dolgok, továbbá azok a javak, amelyekre a polgári jogi szabályozás a dolog fogalmát kiterjeszti,

³⁴ Pintér Attila: i.m. - 11–15. o.

³⁵ Szegedi András -i.m. – 118.o.

³⁶ Hazánkban a tételes jog erről nem tesz említést, viszont erre vonatkozó tiltást sem tartalmaz, így a dispozitivitás elve alapján megvan erre a lehetőség. Ezzel szemben pl. a spanyol jog kifejezetten rendelkezik az üzletrészen fennálló dologi jogokról (pl.: közös tulajdon, haszonélvezet, biztosítékként leköötött üzletrész, zár alá vétel).

vagy amelyeket a szabályozás kifejezetten tulajdonjog tárgyaként (mint a korlátolt felelősségű társaságban tagsági jogot megtestesítő üzletrészt) kezel.

VI.3. Az üzletrész értéke

A jogtudományban a dolgoknak vannak bizonyos csoportosítási szempontjai, melyek közül néhányat már említettem is a dolgozatom eddigi fejezeteiben. Az üzletrész vonatkozásában azok tételes vizsgálatát nem tartottam indokoltnak egy külön részben kifejtetni, viszont e pontban szeretnék bemutatni egy általam fontosnak vélt tényezőt, amely részben a forgalomképességhez, mint kategóriához kapcsolódik. Az üzletrész kapcsán ugyanis felvetődhet a kérdés, hogy amennyiben az piaci átruházás tárgya lesz, úgy miként viselkedik számviteli és adójogi szempontból más forgalomképes dolgokhoz képest. Az ugyanis fontos tényező egy piaci ügylet kapcsán, hogy a dolog forgalomképes legyen, és ebből eredően az valós, pénzben kifejezhető értékkel bírjon. Az üzletrész természetesen bír ilyen nominális értékkel, azonban annak meghatározása igen komplikált lehet, ugyanis azt - még 100%-os üzletrész esetén sem - nem kizárólag a társaság vagyona határozza meg. Számos egyéb tényező is befolyásolja, így például az üzletrész iránti kereslet, a tagsági jogban meglevő vagy potenciálisan látható lehetőség is.³⁷ Tehát ez az oka annak is, hogy az üzletrész forgalmi értéke nem feltétlen egyenlő a törzsbetét értékével, hiszen attól függően, hogy mennyire eredményes a társaság működése, a két érték jelentősen eltérhet egymástól, mind negatív, mind pozitív irányba. Az üzletrész forgalmi értékének számításakor alapvetően a társasági mérlegadatokról kell kiindulni, azonban emellett vizsgálni vizsgálni kell, milyen üzleti tevékenységet folytat a cég, milyen szerződésállománnyal rendelkezik, vannak-e befektetett eszközei.³⁸

Tehát ha a polgári jogban tipikusan nem is használjuk az értékkel bíró vagy azzal nem bíró dolgok szerinti szelektálást, a számviteli szabályaink szerint minden olyan vagyonelem, - ezesetben üzletrész - amely pénzben kifejezhető gazdasági haszonnal bír, az nyilvántartandó és értékelhető az adott dolognak megfelelő piaci vagy könyv szerinti érték alapján. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvényünk például hosszasan és részletesen szabályozza, az egyes vagyonelemek valós értékének meghatározását, annak szempontjait.³⁹ *A contrario* leegyszerűsítve tehát, ami nem bír nominális értékkel számviteli értelemben, az nem szerepel a mérlegben.

³⁷ BH 1998.5.238

³⁸ Bodor Mária: A társasági részesedések átruházása érvénytelenségének egyes kérdései (GJ, 2022/5-6., 58-60. o.)

³⁹ Például: Számviteli törvény 59.§ - 68.§

Ehhez szorosan kötődik és hasonló megállapítással élhetnek az adójog területén is, ugyanis ott az adóköteles vagyontárgyak körét nagyjából úgy írhatjuk le, hogy minden olyan adótárgy, amely értékkel bír, az jellemzően adóztatható.⁴⁰ Az adótárgyak csoportjába ugyan nem csupán forgalomképes elemek tartoznak (lsd.: jövedelem vagy osztalék), ezért ebben a kontextusban a forgalomképesség nehezen is értelmezhető, azonban ha elméleti síkon mégis megvizsgáljuk ezen elemeket, úgy egyértelmű, hogy az üzletrész a forgalomképes adótárgyak körét bővíti. Nyilvánvalóan itt fontos differenciálni aszerint, hogy az üzletrészhez kapcsolódóan éppen milyen tranzakció adójogi szempontjait vizsgáljuk. A dolgozat témájából adódóan számomra leginkább az üzletrész értékesítése lehet releváns. Ekörben, a személyi jövedelemadó tekintetében az Szja tv.⁴¹ XII. fejezetében szabályozott tőkejövedelmek szabályai emelhetők ki. Ezen belül az árfolyamnyereségből származó jövedelem adózási szabályait a 67. § tartalmazza. Egyébként mivel tőkejövedelem így szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettség is keletkezik utána a SZOCHO törvény alapján.⁴²

VII. Az üzletrész jelenlegi meghatározása

Magyarországon a korlátolt felelősségű társaságnak egyik fő ismérve, hogy e társasági forma esetén a tagsági jogokról tilos értékpapírt kiállítani. Ez fontos különbségtétel számos külföldi megoldáshoz képest, ahol a dolgozatom problematikáját éppen ezen tilalom nemléte oldja fel (lsd.: angolszász rendszer: *share*). A magyar megoldás pedig azt eredményezi, hogy a dolog fogalmának az értékpapírokra való kiterjesztése az üzletrészt nem érinti. Ezt, a dolog fogalmát érintő problémakört már említettem korábban, de itt indokolt lehet megjegyezni, hogy a hazai jogunk üzletrész fogalma az elmúlt évtizedekben lényegében semmit sem változott, hiszen tartalmilag az 1988. évi VI. tv.⁴³, az 1997. évi CXLIV. tv.⁴⁴, a 2006. évi IV. tv.⁴⁵ és a 2013. évi V. törvény⁴⁶ is egyezően értelmezi és azonosítja a definícióját. Az üzletrész testesíti meg a kft. tagját - a tagsága alapján - megillető jogok és kötelezettségek összességét.⁴⁷

Ezt látva úgy tűnhet, hogy a fogalom további kiterjesztése lett volna indokolt, az azonban az új Ptk. megalkotásakor sem történt meg. Az üzletrészek forgalma így továbbra is egy olyan sajátos

⁴⁰ 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről és az 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

⁴¹ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény

⁴² A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény - 1. § (5) d) pont - az árfolyamnyereségből származó jövedelem [Szja tv. 67. §]

⁴³ 1988. évi VI. törvény a gazdasági társaságokról

⁴⁴ 1997. évi CXLIV. törvény a gazdasági társaságokról

⁴⁵ 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról

⁴⁶ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

⁴⁷ Szegedi András – i.m. – 116. o.

helyzetet képez, ahol tipikusan adásvétel jogcímén cserélnek gazdát a dolognak nem minősülő „jogösszességek”.

VIII. A gyakorlat „organikus eljárás módja”

A dogmatika szintjén tehát egyértelmű a hiba megléte, amely válaszra, orvoslásra vár. A napi gyakorlatban azonban számolatlanul kötöttek az üzletrész átruházására irányuló szerződések. Ügyvédi irodában végzett gyakornoki munkám révén lehetőség volt megnézni az iroda által készített, az elmúlt 2 évben kötött üzletrész-adásvételi szerződéseket, és példa nélkül azt tapasztaltam, hogy az ennek következtében megvalósuló tagcseréket a cégbírók rendre be is jegyezték. Tehát sehol sem ütközött ki a szóban forgó dogmatikai *malőr*:

Véleményem szerint ennek egyértelmű magyarázata a szerződési szabadság elve, hisz a szerződés tartalmát tekintve a felek akaratát megvizsgálva, egyik oldalon, az üzletrészt átruházó fél a társasági jogviszonyából származó valamennyi jogtól és követeléstől szabadulni kíván, míg a másik oldalon, az üzletrészt megszerző fél pedig mindezen jogokat és kötelezettségeket egységesen, kivétel nélkül kívánja megszerezni. A felek feltehető szerződési szándéka tehát az, hogy az átruházó szabaduljon a társasági jogviszonyból, míg a szerző fél a kötelelem egyéb elemeinek változása nélkül lépjen be a jogviszonyokba. A bíróságoknak pedig nyilvánvalóan nem áll szándékukban a piaci mozgások megakasztása.

Fontos kiemelni, hogy bizonyos praktikusnak tűnő megoldások miért nem alkalmazhatóak az üzletrész esetében. Értem ezalatt a jogátruházás, engedményezés vagy tartozás-átvállalás alkalmazhatóságát, ui. ez esetben az üzletrész fogalmi lényegét, mint összegkapcsolt jogok és kötelezettségek halmazát bontanánk elemeire, és vennénk el ezzel komplex mivoltát. Ugyanis amikor két fél között az üzletrész átruházás szándéka fennáll, akkor a szándékuk nem az, hogy a kötelmi viszonyokban az egyes jogosulti, vagy kötelezeti pozícióban következzen be alanyváltozás, és még csak nem is az egyes társaságon belüli jogosítványok (mint pl.: osztalékhoz való jog, vagy taggyűlésen való felszólalás joga) átruházása, vagy az egyes tagsági kötelezettségek átengedése. Sokkal inkább azt célozzák aktusukkal, hogy a társasági jogviszonyban történjen alanyváltozás és az üzletrész, mint egész kerüljön át az új gazdájához. Ezáltal az üzletrész vagyoni értékkel bíró jogként való definiálását sem tartom helytállónak, hisz az is csupán az érem egyik, - épp a pozitív - oldalát ragadja meg és ezzel hibásan tagítja az alkalmazható jogcímek listáját.

Ennek szemléltetésére egyszerű példaként álljon előttünk a BH 2022.6.158., amely döntés kimondja, hogy az engedményezésnél különbséget kell tenni a követeléshez kapcsolódó és a

szerződés egészéhez kapcsolódó jogok között. Az aktuális BH tárgya ugyan nem üzletrész átruházása, de természetesen azonosítható, hogy az üzletrész átruházás esetén utóbbira, vagyis a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok átszállására is szükség lenne. A biztosítékok ugyan átszállnak a követelés átruházásával együtt, a szerződés egészéhez kapcsolódó jogosultságok (tehát a kötelelem egyéb elemei) viszont csak egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel kerülhetnek az engedményeshez, hiszen az engedményezés után még az engedményező és a kötelezett maradnak az eredeti kötelelem alanyai, és az engedményes az alapjogviszonyban nem vált az engedményező általános jogutódjává. Tehát, ha ezzel a művelettel szeretnénk elvégezni az üzletrészünk átruházását, úgy igencsak megtörne az üzletrész koherenciája. Ebből kifolyólag egyértelműen megállapítható, hogy az engedményezés nem lehet alkalmas az üzletrész cessiojához.

Az üzletrész-tulajdonosok, mint piaci szereplők, a korábbi Gt.-hez hasonlóan, maguk is evidensnek tartják, hogy az üzletrész átruházása az adásvétel leple alatt jogszerűen lebonyolítható, hisz a jogi szabályozás tiltó normát nem tartalmaz ezen jogügyletre, a már említett rendelkezések pedig megengedik annak szabályainak alkalmazását. Ezáltal azt gondolom, hogy a dolog fogalom vagy – általam preferált javaslatként – a tulajdonjog lehetséges tárgyainak bővítése ebben a körben kiküszöbölné a joghézag miatti következetlenséget és egzakt módon is rendezné ezt a vitás kérdéskört.

VIII.1. A probléma feloldása a német és a francia jogban

A külföldi szakirodalomban szinte példa nélküli ez a magyar probléma és másutt nem véltem felfedezni olyan helyzetet, hogy a törvény leszűkítené és ezzel kizárná az átruházással való tulajdonszerzés köréből az üzletrészt. A magyar Ptk. a dologi jogi szabályanyagában hivatkozásszerűen alkalmazza az átruházás kapcsán a dolog fogalmát melyet az 5:14. § taxatív meghatároz. Ez a fajta meghatározás mondhatni klasszikus, kontinentális gyökerű definiálás, azonban a nagyobb nyugati államok törvénykönyvéhez képest kissé talán részletesebb, ráadásul kiegészített a már említett három elemmel.

A német BGB 90.§-ában például nem határozza meg ilyen részletesen a dolgok körét, csupán annyit mond, hogy *„csak a testi tárgyak a törvény által meghatározott dolgok.”*⁴⁸ A törvény értelmében tehát csupán a testi tárgyak minősülnek dolognak, míg az olyan nem testi tárgyak

⁴⁸ Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) § 90 Begriff der Sache - *Sachen im Sinne des Gesetzes sind nur körperliche Gegenstände.* (fordítás: DeepL.com)

(*unkörperliche Gegenstände*), mint pl. követelések (*Forderungen*), és egyéb vagyoni jogok (*Vermögensrechte*) nem tartoznak a német dologfogalom szabályozási körébe.⁴⁹

A franciák megfogalmazása pedig még inkább megfoghatatlan a magyar definícióhoz képest, ugyanis a tételes meghatározást a francia Code civil mellőzi a dolog esetében és annyit állapít meg, hogy minden *dolog* ingó vagy ingatlan. Sőt, a törvény itt a *biens* kifejezést használja, mely a francia jogi szaknyelv szerint nem feltétlen dologra fordítandó, hiszen az valójában a latin *bona* szó fordítása, amely a dolognál szélesebb kategóriát felölelő kört foglal magába és inkább javaknak (vagy esetleg vagyontárgyaknak/ áruknak) fordítandó. A Code civil angol fordítása például *property*-ként rögzíti, amely az angol szaknyelv szerint szintén tágabb körben értelmezendő, mint a magyar törvény szerinti dolog. Ez az elvont szóhasználat azonban egyszerűbbé válik, azzal, hogy a francia magánjog a *biens*, vagyis a vagyont alkotó elemek két csoportját különbözteti meg. Ezek a testi javak (*biens corporels*), azaz a valódi dolgok (*choses*)⁵⁰, és testetlen javak (*biens incorporels*), azaz jogok (*droits*).⁵¹

A Code civil dologfogalom használata tehát eshetőlegesnek tűnhet. A tulajdonjog tárgyaiként valahol a dolgokat, valahol pedig a javakat jelöli meg. Azonban mégis áttekinthető a rendszer, hiszen a dologi jog szabályait csak a dolgokra és a testi jogokra (*droits corporels*) értelmezi⁵², míg ott vannak a testetlen jogok (*droits incorporels*)⁵³, melyeket személyhez kötődő jogosultsággént kezel. Ebben a rendszerben pedig máris könnyen eligazodunk, ha az üzletrészt kell besorolnunk, hisz annak tulajdonságait megvizsgálva látható, hogy a *SARL* részesedések az átruházható testetlen jogok körébe tartoznak. A Code civil 1598. szakasza pedig úgy rendelkezik, hogy „*Mindaz, ami kereskedelmi forgalom tárgya, eladható, ha annak elidegenítését külön törvények nem tiltják*”⁵⁴. Ebből pedig már-már triviálisnak tűnhet, hogy a francia jog megengedi az adásvétel szabályainak kiterjesztését a testetlen javakra, azon belül pedig a testetlen jogokra, mint amilyen az üzletrész is. Ezeket – a testi és a testetlen javak adásvételét is – a Code civil az „adásvétel” elnevezés alatt foglalja össze. Az azonban egészen különös megoldás a francia jogban, hogy ezen szerződések teljesítése (*délivrance*) engedményezés (*cession de créance*) útján valósul meg. Ez azért lehetséges, ugyanis ők az

⁴⁹ Dorothea Assmann - Szűcs Tünde - A német BGB dologi jogi része (Budapest, 2012.) – 7. oldal

⁵⁰ A testi javak körébe tartoznak mindazon testi tárgyak, amelyek emberi használatra szolgálnak, hasznosak és értékkel bírnak. Valójában tehát ez felel meg a magyar jogirodalom szerinti klasszikus dolognak.

⁵¹ Mitták Péter: Jogátruházás a francia jogban (PJK, VII. évfolyam 3. szám; 2005/2.) 22-23. o.

⁵² Ez a kategória öleli fel a tulajdonjogot és az egyéb dologi jogokat.

⁵³ A testetlen jogok fizikai realitás nélküli javak, amelyek létüket is az elméletből, illetve a törvényből nyerik, és rendkívül heterogének. (forrás: Mitták Péter – i.m. 23.o.)

⁵⁴ Code civil, art. 1598.: „*Tout ce qui est dans le commerce peut être vendu lorsque des lois particulières n'en ont pas prohibé l'aliénation*”

engedményezés klasszikus megközelítésén – amely szerint az a kötelem jogosulti pozíciójában való jogutódlást célzó ügylet, mely során az engedményező helyébe az engedményes, mint új jogosult lép - túl azt, mint rendelkező ügyletnek is elismerik. Mégpedig olyan rendelkező ügyletnek, amely bizonyos testetlen jogoknál az „átadást”, azaz az adásvételi szerződés teljesítését valósítja meg. Ezt a kettős felfogást igazolja az is, hogy a Code civil az engedményezés szabályait az adásvételről szóló címen belül, annak VIII. fejezetében helyezte el.⁵⁵ Így tehát az üzletrész átruházása lényegében „adásvétel”, amelynek teljesítési módja az engedményezés.

IX. Mi lehet a jó megoldás?

Wellmann György javaslata

A továbbiakban Wellmann György egyik, - a jogtörténeti előzmények utolsó pontjaiban már hivatkozott és röviden kifejtett - a témában igen jelentős írását venném górcső alá, ugyanis az *„A társasági, illetve a polgári jogban mi lehet tulajdon, és ebből következően apportálás, illetve átruházás tárgya?”* c. írásában saját véleményét kifejtve reagált a dologtárgyúság diszpozitívabb, kitágított értelmezésére.⁵⁶

IX.1. A dolog fogalmi köre

Ő amellet érvel, hogy nincs feltétlen szükség arra, hogy a dologtárgyúságot lazítsa a jogalkotó. Azt mondja nem ez az egyetlen járható út, sőt mi több, értelmetlen cselekedetnek tartaná, ha a dolog fogalmát olyan immateriális javakra is kiterjesztenék, amelyek szerinte nyilvánvalóan nem felelnek meg a dolog „hagyományos” kritériumainak. Belátja ugyan, hogy ezen jogi jelenségek rendelkezhetnek olyan tulajdonságokkal, amely miatt bizonyos aspektusokból dologként viselkedhetnek, azonban ez a töredékes követelmény szerinte nem elég a dologi minősítésnek, ugyanis ezekre a már említett jogi jelenségekre a dologi jogi szabályok teljes köre nem lenne alkalmazható. Ezt ő egy „erőltetett” jogalkotói megoldásnak tekintené, sőt írásából kiderülven nem csak jogalkotói, de még jogalkalmazói szinten is, hiszen azt sem tartja pozitív jogalkalmazási nóvumnak, hogy a Legfelsőbb Bíróság behozta a gyakorlatban a már fent részletezett "eszmei dolog" kategóriáját. Ennek indokolásaképpen pedig a Legfelsőbb Bíróság 1998/5/238. számú döntését emeli be, mely - totálisan szembe menve a korábbi megállapításával, - kimondja, hogy a gazdasági társaság üzletrésze "egyértelműen nem

⁵⁵ Mitták Péter – i.m. – 25.o.

⁵⁶ Wellmann György – i.m. – II.

tekinthető dolognak" és így azzal kapcsolatban a Ptk.-nak a dolgok hibás teljesítésére vonatkozó szabályai sem alkalmazhatóak.

IX.2. Lényeges jogalkotói javaslat

Írása ezen megállapító és kritikus szakaszokon túlmenően tartalmaz személyes jogalkotói javaslatot is, így azt indokoltnak látom - az előbbiekhöz hasonlóan - itt elemezni. Az ő megoldáskísérlete ugyanis azt tartalmazza, hogy az előbb elhangzott állításaival egybecsengően semmiképp sem kell a dolog fogalmát tágítani, inkább a kötel másik végét igyekszik meghúzni azzal, hogy a Ptk. szerinti átruházás tárgyainak, a tulajdonjog lehetséges tárgyainak a körét, szabályanyagát bővítené ki egy olyan fordulattal, amely kimondaná, hogy bizonyos jogok átruházása a tulajdonjog szabályai szerint történik, vagyis jog is lehet átruházás tárgya, jogon is lehet tulajdont szerezni. Ezzel pedig az átruházás tárgyainak, a tulajdonjog lehetséges tárgyainak a körét bővítené ki a vagyoni értékű jogokkal. Ez az írás, még jóval az új Ptk. megjelenése előtt⁵⁷ született így ez a javaslat a Tematikán dolgozó jogszabályalkotóknak szólt leginkább, amelyet közvetve vagy közvetlenül meg is hallgattak, ui. beemelték egy érdekes fordulatot az adásvételi szerződés általános szabályai közé (ez a korábban már említett Ptk. 6:215.§ (3) bekezdés). Azonban, ha azt gondoljuk, hogy csupán ennyi lett volna szükséges a tökéletes megoldáshoz, akkor bizony nem vesszük figyelembe az üzletrész összetettségét, ugyanis annak ismeretében nem látnánk kielégítőnek, hogy csupán az egyes jogokról és egyes kötelezettségekről való rendelkezést tisztázza ilyenképpen a törvény.

A vélemény persze nem is állt meg ezen a ponton és a továbbiakban még tartalmazza azt a következtetést, hogy egy ilyen jogszabályi fordulat beiktatása esetén azonban fel kellene adni azt az addig természetesnek gondolt elvet, hogy kizárólag dolog lehet tulajdonjog tárgya. Valamint kiemeli, hogy ezzel nem csak az üzletrész problémás helyzete oldódna meg, hanem további innovatív intézményeké is, úgy mint pl.: praxis jog, *goodwill* vagy épp az internetes domain nevek kérdése.

IX.3. Mi valósult meg ebből a Ptk.-ban?

Ma már tudjuk azonban, hogy ez a következtetésképpen megfogalmazott állítás csak nyomokban öltött testet a hatályos Ptk.-ban, így talán ezzel is indokolható, hogy miért nincs továbbra sem lezárva ez a dogmatikai vita. Az új Ptk.-ban ugyan, - a háború előtti magánjogunkhoz hasonlóan, - megjelent a jogátruházás intézménye, amelynek igénye kiolvasható a Wellmann véleményből, azonban – ahogy azt az előző fejezetben már kifejtettem

⁵⁷ Hatálybalépése: 2013. március 15.

– az dogmatikailag nem elégítené ki maradéktalanul a hozzá fűzött igényeket, hiszen a magyar polgári jogtudomány szerinti jogátruházás, mint mondtam, az üzletrész fogalmi lényegét nem képes komplex módon átfogni. Ez az intézmény arra lenne hivatott, hogy az üzletrész alkotóelemei közül kiemeljen egyes jogosítványokat, és az azokhoz fűződő kötelmi viszonyban bekövetkező alanyváltozásnak keretként szolgáljon. Vagyis a jogosítványokra koncentrálódik, ahelyett, hogy jogok és követelések egyidejű átruházását tenné lehetővé. Az üzletrész kapcsán tehát az a jogalkotóval szembeni igény, hogy a társasági jogviszonyban bekövetkező alanyváltozásnak és magának az üzletrésznek, mint koherens, megbonthatatlan „tömb” gazdacseréjének adjon megfelelő szabályozási háttérrel.

IX.4. A francia – magyar jogátruházás differentia specificái

Az előző fejezet végén már említettem, hogy a francia polgári jog milyen különösképpen kezeli a dolgot. Nos, a jogátruházás kapcsán szintén gondolkodásra ad okot a franciák megoldása. Ők ugyanis eltérő, tágabb felfogást alkalmaznak a jogátruházásnál. A francia dogmatika szerinti jogátruházás alapvetően is egy tágabb értelemben használt fogalom, mint a magyar jog szerinti jogátruházás.⁵⁸ A franciák a jogátruházás hagyományos tárgyaiként ismerik el jellemzően a testetlen javakat (azon belül testi jogokat vagy testetlen jogokat), valamint ezen felül a modern francia jogtudomány e hagyományos felfogáson túlmenően a szerződéses pozíciókat is elismeri a jogátruházás tárgyaként.⁵⁹ Ez a szerződéses pozíció átruházhatóságát lehetővé tevő intézmény (*cession de contrat*) valójában szerződésengedményezésnek minősül, mely az előző pontban említett „koherencia” megtartásához elsőre tökéletesnek tűnik. Amikor közelebbről megvizsgáltam azonban a franciák ezen intézményre vonatkozó szabályanyagát, hamar észleltem, hogy a társasági részesedés „elidegenítésére” vonatkozóan nem ismerik el a szerződésengedményezés intézményét. A SARL részesedés átruházását, ugyanis a jogátruházás szűkebb értelemben vett tárgyai közé sorolja a jogalkotó, ezzel pedig különös módon kizárja azt a szerződésengedményezés, mint innovatív jogintézmény alkalmazási köréből.⁶⁰

IX.5. A Wellmann féle javaslat kilátásai

Az előbbieket tovább fűzve tehát, ha feladnák a korábbi, „megkövesedett” szabályozási elvet és lehetővé tenné a jogalkotó a Ptk. 5:14. § (1) bekezdésének bővítését, oly módon, hogy nem

⁵⁸ Clément François: Présentation des articles 1321 à 1326 de la nouvelle section 1 « *La cession de créance* » (ATER à l'université Paris 1 Panthéon-Sorbonne - IEJ Jean Domat) (<https://iej.univ-paris1.fr/openaccess/reforme-contrats/titre4/chap2/sect1-cession-creance/>)

⁵⁹ Mitták Péter – i.m. – 24.o.

⁶⁰ Philippe Malaurie – Laurent Aynès – Philippe Stoffel-Munck: Droit civil 2004. Les obligations. Éditions Juridiques Associés (Defrénois, L.G.D.J., Montchrestien) (Párizs, 2003.) 445–450. o.

a dolgok körét, hanem magát a tulajdonjog tárgyának körét szélesítené, úgy - Wellmann okfejtése alapján - végre a tulajdon és a vagyon fogalmai tényleges átfedésbe kerülnének egymással, amely azzal járna, hogy a tulajdonjog mindarra kiterjedne, ami a vagyonhoz tartozik, tehát az immateriális javakra, jogokra és kötelezettségekre is.

A személyes véleményem az, hogy ez a megoldás az, amely a jogrendszer egészét tekintve leginkább „rendszerkompatibilis”. A dolog fogalmának tágítása tűnik ugyan a legkézenfekvőbb megoldásnak és ezért is gondoltam indokoltnak azt korábban feltérképezni, viszont rendszer szintű áttekintés, és jogelméleti megfontolások figyelembevételével már azt merem mondani, hogy ez az a módosítási javaslat, amely a fennálló dologi jogi szabályrendszert legkevésbé rendítené meg alapjaiban, és tenné mégis nyíltabbá a szabályanyagot. Felvetődik a kérdés, hogy ha már az átruházásnak vagy éppen (Ptk. 6:215.§ (3) bekezdés) korlátolt dologi jognak (Ptk. 5:101. § (4) bekezdés) tárgya lehet jog és/vagy követelés, akkor miért ne lehetne tulajdonjog tárgya is. Úgy gondolom, ha ezt a megoldást beemelné a jogalkotó a Ptk. szabályanyagába és a Dologi jogi könyvének általános szabályai kimondanák, hogy tulajdonjog tárgya nem csak testi tárgy lehet, hanem más vagyonelemek, tehát a szóban forgó immateriális javak (jogok és kötelezettségek) is lehetnek, akkor elkerülhető lenne a bíróságok *contra legem* jellegű jogértelmezése is, és kiküszöbölhetőek lennének az eddig már bőven taglalt hiányosságok és rendszertani összeütközések. Ezt a logikát jelenleg más nagy jogrendszerek (lsd.: francia jogrendszer, *common law* rendszer) mindenfajta jelentősebb probléma nélkül alkalmazzák, és nem igazán találni a külföldi szakirodalomban olyan írást, amely ezt a már bevett megoldást kritika célkeresztjébe venné.

A következő két fejezetben érdekességképpen feltüntetnék két olyan alternatív jogintézményt, amelyek kapcsán első olvasatra könnyen azonosíthatunk logikai alapon jogrendszeri kompatibilitást, azonban megint kénytelenek leszünk megfordítani képzeletbeli érménket a másik oldalára is.

IX.6. Szerződésátruházás

A korábbiakban már tettem említést arról, hogy miért nehéz különböző speciális intézményeket alkalmazni az üzletrész elidegenítéséhez, átruházásához. Pintér Attila már hivatkozott írásában található egy nagyszerű okfejtése annak, hogy miért is lehet optimális megoldás az adásvétel helyett az üzletrész-átruházó ügyletekre a szerződésátruházás szabályait alkalmazni. Hiszen ennek ellentmondó, ezt tiltó szabályt sehol sem találhatunk, tehát olybá tűnik, hogy az üzletrész-átruházás olyan speciális átruházó ügylet, amelyre mögöttesen a szerződésátruházás szabályait

kell alkalmazni.⁶¹ Ez azt jelentené, hogy az eddigi fejtegetésünkre pontot tehetne egy konkrét jogintézmény, hiszen a szerződésátruházás, mint opció, semmi féle dogmatikai akadályba nem ütközik, nem úgy, mint a már említett francia jogban. (Hozzáteve, hogy a magyar szerződésátruházás szabályozási megközelítése is nagyban eltér a francia párjától). Továbbá – épp a jogátruházáshoz fűzött kritikával ellentétben – ez az intézmény nem bontaná elemeire az üzletrészt és lehetővé tenné annak koherens egészként való tulajdonoscserejét.

Igen ám, azonban gyakorlati visszasságot könnyen találhatunk e megoldás kapcsán, ui. a mindennapi üzleti életben a felek a legritkább esetben kötnek háromoldalú szerződést, hiszen az nagyban lassítaná az adott társaság és a piac működését. Egyszerűen nem éri meg a résztvevő feleknek egy ilyen szigorú formai követelménynek való megfelelés és sok esetben ez felesleges adminisztrációnak bizonyulna. Ha pedig nem tartanák meg ezen előkövetelményt, az nyilvánvalóan jogszabályba ütköző eljárás lesz, tehát semmisséget eredményez.

Így tehát megállapítható, hogy ez egy lehetséges, de gazdaságilag és üzleti célszerűség szempontjából igencsak visszás megoldás, amely abban az esetben lehet mégis hasznos a felek számára, ha egyszemélyes társaság üzletrésze lenne a szerződés tárgya, vagy amennyiben valamennyi tag egy szerződésben ruházza át az üzletrészt, esetleg a felek megállapodása egyéb oknál fogva megfelel a szerződés-átruházás szabályainak. Hiszen ekkor nem csak hogy érvényes szerződés jön létre, de annak formai követelményei is könnyedén teljesíthetőek lesznek.⁶²

IX.7. *Sui generis* jogintézményi megoldás

Szintén Pintér Attila előző írásában olvasható részletes ismertető egy további megoldásról is. Nem csupán a szerződésátruházást, mint alternatívát vizsgálta, hanem egy különös megoldásként felvetette, hogy milyen lenne, ha az üzletrész-átruházást, mint *sui generis* jogintézményt kezelnénk. Ezt olyan formában vizionálta, hogy ebben az esetben az üzletrész átruházás, - amelyre alapvetően csupán, mint szerzésmódként tekintünk, - ezesetben jogcímként is szolgálna, vagyis a *modus* és a *titulus* összeolvadása révén nincs szükség további mögöttes jogszabályanyag megjelölésére, hivatkozására, hanem maga az üzletrész átruházás létezne, mint individuális, önálló és teljes jogintézmény. Ezzel nyilván a Ptk. Harmadik Könyvének a módosítására lenne szükség, és egy igen széleskörű és egyedülálló reformra, de elvégre is, elképzelhető, hogy a jogalkotó egy ilyen megoldáshoz nyúl és ez a megoldás egymaga képes

⁶¹ Pintér Attila: i.m. 11–15. o.

⁶² Pintér Attila: i.m. 11–15. o.

lehet az üzletrész feletti teljes rendelkezési jogot átvinni. Igyekeztem külföldi példát találni erre az alternatívára, ahol esetleg ezt már bevett módszerként alkalmazzák, de keresésem eredménytelennek bizonyult.

Eddig igyekeztem csupán a maga puritán egyszerűségében felvázolni egy ilyen lehetséges esetet, azonban nyilvánvalóan számos hátulütője lehet egy ilyen reformnak. Legfontosabb és legátfogóbb kritika egy ilyen javasalt esetén az, hogy a Ptk. Hatodik Könyvének szabályanyagából a kötelmi jog szabályait miként és milyen alapon lehetne alkalmazni egy ilyen szerződésben. Ha ugyanis valódi *sui generis* jogintézményként tekintünk az üzletrész átruházásra, akkor azt önmagában komplex egész, és főszabály szerint arra más szabályokat nem kell figyelembe venni. Ez a megoldás tehát megint csak nem küszöbölné ki a helyes jogcím megtalálásának akadályát, és megint csupán a szerződést kötő felek sajátos megoldásán alapulna, hogy a jogügyletükre a Ptk. melyik részét rendelik alkalmazni és milyen módon. Értem ezalatt azt, hogy külön megállapodást kívánna meg a felek részéről minden egyes kötelmi kérdés tisztázása. Ennek szemléltetésére tökéletesek a Pintér Attila által hozott példák, vagyis a feleknek dönteniük kellene, hogy a jog és kellékszavatossági szabályokat, a részletvétel szabályait, a teljesítés idejére, helyére vonatkozó rendelkezéseket és hasonló megoldásokat kívánják-e alkalmazni és ha igen, milyen formában.

Tehát számos, rendszertanilag is megkérdőjelezhető részletet láthatunk, amelyek miatt azt mondhatjuk, hogy ugyan az üzletrész-átruházás *sui generis* jogintézményként történő minősítését elméleti szinten – az előző, szerződésátruházásos alternatívához hasonlóan - nem tudjuk kizárni, viszont több kérdést és problémát vet fel, mint amekkora segítséget nyújtana a jogalkalmazás számára egy ilyen kivitelezése a probléma megoldásának. Ebből levezethető a válasz arra is, hogy miért zárult érdemi eredmény nélkül a nemzetközi példák keresése erre a specifikus, egyedi megoldásra.

X. Az értékpapírok köre, avagy lehet-e az üzletrész értékpapír a magyar jogban

Az üzletrész elsődlegesen természetesen, - a hatályos Ptk. és egyéb kapcsolódó jogszabályunk terminológiájával összhangban - a korlátolt felelősségű társaság üzletrészét rejti magában, így az nem öleli fel valamennyi társasági formánk részesedését. Ahogy azt a bevezetőmben is írtam, célom a dolgozatban nemzetközi, összehasonlító kitekintéseket tenni külföldi jogrendszerekre és azokból meríteni esetleges javaslatokat, azonban az imént rögzített információk azok, amelyek miatt ez a nemzetközi kitekintés igencsak problémás és csak néhány konkrét

kérdéshez, alternatívához tudok hozzárendelni külföldi jogi megoldásokat. Ugyanis a korlátolt felelősségű társaság az európai, kontinentális jogunkban igen elterjedt és bevett társasági forma, azonban a nagyvilág számos részén, így például az igen jelentős angolszász rendszerben azonban nem tekinthető bevett formának. Talán éppen ennek köszönhetően az angol terminológia pontos megtalálása, meghatározása is igen komplikált feladat. Az angol jogi nyelvben ui. nem találunk egy egységes meghatározást a kontinentális, vagy épp konkrétan a magyar szabályozás szerinti üzletrészre. Ez jól megmutatkozik abban is, hogy a Polgári Törvénykönyvünk online elérhető, hivatalos, angol nyelvű fordítását megvizsgálva azt láthatjuk, hogy az üzletrészt, mint ún. „*business share*”-t azonosítja. Ez a kifejezés azonban még az angol jogi szaknyelvben járatos személyek számára is nagy fejtörést okozhat, ugyanis a szó gyakorlati előfordulása a párját ritkítja. Amennyiben a manapság jelentősnek tekinthető, mértékadó angol jogi szakszótárakat fellelünk, azok alapján mintha ez a kifejezés nem is létezne az angol jogi nyelvben. Hozzáteve, hogy mindazonáltal a gyakorlatban használatos az üzletrész megfelelőjeként a „*company share*” vagy éppen a „*quota*” kifejezés is.⁶³

X.1. Az Szja. tv. üzletrész értelmezése

A hatályos jogszabályaink között ma is találunk példát arra az igen különös helyzetre, amikor a tételes jogszabály a társasági részesedések mindegyikét – a polgári jog szabályozásával teljesen szembemenő módon - egy egységként kezeli és azokat kivétel nélkül értékpapírnak tekinti.⁶⁴ Erre az egyik példa a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény, amelynek 3.§ 34. pontja úgy szól: „*Értékpapír: minden olyan okirat, elektronikus jelsorozat, amely a kibocsátás helyének joga szerint értékpapírnak minősül, továbbá a közkereseti társaságban és a betéti társaságban fennálló részesedés, a korlátolt felelősségű társaság üzletrésze és a szövetkezeti részesedés, ideértve más, törvényben meghatározott olyan vagyoni hozzájárulást is, amely tagsági jogviszonyt keletkeztet, különösen az ügyvédi iroda alapításakor szolgáltatott vagyont.*”

Ez tehát egy létező jelenség, azonban messzemenő következtetést ebből nem kell levonni, és nem szükséges nagyobb dogmatikai ellentmondást belelátni ezen jogszabályok definiálásában, hiszen, ahogy az a példaként említett törvényi rendelkezés esetén is megállapítható, ezek a jogszabályok pusztán a saját szabályozási területük egyszerűbb koordinálása szempontjából

⁶³ Szegedi András – i.m. – 115. o.

⁶⁴ Szegedi András- i.m. – 115. o.

alkalmaznak ennyire „nagyvonalú” fogalommeghatározást, hiszen adójogi szempontból valószínűleg egyszerűbb egy kalap alatt említeni ezen intézményeket.

XI. Az átruházás különféle rendszerei

Különböző jogrendszerek dologi jogi szabályozásának kivétel nélkül központi eleme a tulajdonjog átruházása és az ahhoz kapcsolódó szabályozási miliő. A piaci szempontokat mellőzve, csupán jogdogmatikai aspektusból is könnyedén indokolható ez a jelenség, hiszen a tulajdonátruházásnak a rendszere épp egy olyan határterületen fekszik, ahol a kötelmi jog és a dologi jog elméleti szinten egymás metszetébe kerülnek. Az pedig, hogy az adott nemzeti jogalkotás milyen jogszabályi környezetet teremt a tulajdonátruházás körében, az egyfajta lakmuszpapírja lesz az adott állam dologi jogi (tulajdonjogi) rendszerének.

Európai, vagyis kontinentális szinten is megosztott a színtér, hiszen találkozhatunk tradíciós rendszerrel, illetve konszenzuális rendszerrel is. Előbbiben az ingó dolog átruházása esetén a tulajdonjog átszállásához szükséges a dolog átadása, míg a konszenzuális rendszerben elegendő a felek megegyezése a tulajdonjog átszállásához. Ezutóbbira példa lehet Franciaország és Anglia, ahol az ingó dolgok átruházása esetében a jogcím és a tulajdonszerzés nem válik szét egymástól, így a jogcímet keletkeztető szerződés egyúttal a tulajdonszerzés joghatását is kiváltja. A másik rendszernek jeles képviselői többek között Németország, Ausztria, vagy épp hazánk is, mely (magánjogi) jogrendszerekben a jogcím még önmagában nem váltja ki a tulajdon átszállásának joghatását, ahhoz egy további aktus is szükséges, mely nem más, mint az átadás (ingatlan esetében az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés).⁶⁵ Jelen témánkat érintő kérdés azonban, hogy eme második elem hogyan érvényesül kötelezettségek és még inkább a jogok átruházásánál, ahol a törvény⁶⁶ sem birtokátruházásról sem nyilvántartási bejegyzésről nem szól. Ez azonban nem csupán hazai specifikus kérdés, hiszen a jogok adásvétele egy nemzetközi viszonylatban is fokozott jelentőséggel bíró jelenség. Fontos megemlíteni, hogy ahogy azt Az üzletrész jelenlegi meghatározása c. fejezetben, valamint az üzletrész értékpapírként kezelhetőségével foglalkozó korábbi fejezetben már kifejtettem, az értékpapír, különösen a részvény szabályozása és körének meghatározása már hosszas nemzetközi múltra tekint vissza és számos ezzel foglalkozó tanulmányt találhatunk a jogirodalomban, azonban a korlátozott felelősségű társaság – már amelyik országban egyáltalán találunk ilyen intézményt - üzletrésze kapcsán jóval nagyobb a szabályozatlanság. A továbbiakban ezért erre a területre

⁶⁵ Mocsár Attila Zsolt - Az üzletrész jogi természete (Mikor száll át az üzletrész feletti tulajdonjog? Gondolatok egy igényper kapcsán) – (Gazdaság és Jog 2017/4.) 2. oldal

⁶⁶ mármint a magyar Ptk.

koncentrálódik a mondanivalóm, viszont ahogy arra az előző mondatomban már utaltam, ez igencsak behatárolja a nemzetközi kitekintésemet, hiszen a korlátolt felelősségű társaság jellemzően csupán a kontinentális jogrendszerekben terjedt el, és itt vált rendkívül sikeressé. A német „jogcsaládtól” eltérő vágányon fejlődő angolszász rendszerben nem találunk a GmbH-hoz hasonló a kontinentális jog szerinti társasági formát, így nagyjából minden angolszász *company*-t a kontinentális részvénytársasággal feleltethetünk meg. Erre utal a teljes és abszolút jogképességük, valamint az is, hogy minden társasági részesedésről értékpapírt bocsátanak ki, amelyet pedig dologként kezelnek és szabályoznak, ahogy a magyar Ptk. is.⁶⁷ A magyar társasági jog rendszere pedig a több évtizedes, sőt évszázados hagyományokhoz hűen ma is a német jogcsalád része. Ugyan az utóbbi években megfigyelhető egy olyas fajta tendencia, hogy az amerikai társasági jog a kontinentális rendszerekben, - így hazai szabályozásunkban is - teret nyer, azonban ez a hatás nem rengette meg olyan gyökeresen a magyar társasági jogunkat, hogy bárki is megkérdőjelezné a „germán szisztémához” való tartozásunkat.⁶⁸

Nemzetközi perspektívából szemlélve is azt láthatjuk, hogy a jogok átruházása és dologisága több helyütt is vitás kérdéseket vet fel, Szegedi András szavaival élve: *„mintha a világ nem akarná tudomásul venni, hogy az adásvétel tárgya valamely dolog lehet csak.”*⁶⁹ Megjegyzendő, hogy a jogok átruházására számos ország jogrendszerében, úgy a magyarban is vannak specifikus megoldásokat kínáló intézmények, hagyományosan ilyen az engedményezés, illetve az új Polgári Törvénykönyvünk hatálybalépésével (újra) megjelenő jogátruházás és szerződésátruházás. Ezek azonban – ahogy azt már korábban hosszasan kifejtettem - a gyakorlatban nem működnek tökéletes helyettesítőként, hiszen vannak bizonyos típusú jogok melyek átruházása nem ezen három specifikus úton (tehát nem engedményezéssel, jog- vagy szerződésátruházással) történik, hanem explicite adásvétellel. Azáltal pedig, hogy a kutatásunk tárgya, vagyis az üzletrész az pontosan ezen körbe tartozik, így elengedhetetlen ezzel külön, utolsó fejezetként foglalkoznunk.

Az üzletrészre vonatkozó külön szabályozással rendelkező államok jogrendszere jellemzően rögzíti, hogy az üzletrész forgalomképes és átruházható.⁷⁰ Arra azonban nem igazán találtam példát, ahol ezen átruházás jogcímére - tehát arra, hogy milyen jogalapon történhet az üzletrész átruházása (például adásvétel, ajándékozás, csere, öröklés stb.) - is kiterjedt volna a

⁶⁷ Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában. A társasági és konszernjog elméleti alapjai. (HVG-Orac, Budapest, 2001) 33. o.

⁶⁸ Sárközy Tamás: A szocializmus, a rendszerváltás és az újkapitalizmus gazdasági civiljoga 1945-2005. (Orac Kiadó kft. – Budapest, 2007.)

⁶⁹ Szegedi András – i.m. - 114.o.

⁷⁰ Lsd. példaként Németországot: GmbHG 15. §

szabályozás. A kft. jellegű társasági formával bíró államok, mint Németország, Olaszország, Franciaország vagy Spanyolország, bár részletesen szabályozzák az üzletrész átruházásának eljárásait és formai követelményeit, viszont magukat a jogcímeket általában meghagyják az adott ország általános szerződési szabályai körében. Ez főként a szerződési szabadság elve alapján tehát olyan védett területnek tűnik, amelyet igyekeznek nem korlátozni az állami jogalkotók. Meghagyják ezeket az igen széles, generális jogi kereteket, amelyek szinte minden szokásos jogcímet lefednek, ami a tulajdonjogok átruházásánál általánosan előfordulhat. A kutatásaim alapján a lehetséges jogcím állami korlátozása tehát jelenleg példa nélküli⁷¹, viszont az jellemző, hogy a társaság belső szabályaiban (például szindikátusi szerződésben) találhatóak erre vonatkozó korlátozások is.⁷² Ezzel bizonyos átruházási jogcímek kapcsán egyenesen ki is zárhatják az átruházhatóságot.

Ha a jogcímet nem is, ahogy írtam a formai követelményeket és eljárásokat részletekbe menően szabályozzák az államok, igen sokszínűen (például: taggyűlési jóváhagyás szükséges-e, és ha igen milyen szavazati arányok, stb.), azonban ezek összehasonlítása egyrészt nem kötődik szorosan a kutatásom fő céljához, másrészt e kitekintő terjedelmileg is bővebb kereteket igényelne, mint ami jelenleg a rendelkezésemre áll. Ezért a már leírtakon túlmenően ezeket a szabályokat nem kívánom összehasonlítás alá vetni, csupán fontosnak találtam megemlíteni őket, mint szempontokat, hiszen ezek az üzletrész átruházásának elsőszámú korlátai melyek meghatározzák, hogy az üzletrész átruházása mennyire szabad vagy kötött.

XII. Összegzés

Az talán interdiszciplináris igazság, hogy ha egy probléma forrását keressük, akkor legelőször a múltját kell vizsgálni. Az üzletrésszel ilyen szempontból szerencsém volt, hogy nem történelem nélküli intézmény, így hosszasan olvashattam az őt érintő múltbéli cikkeket, határozatokat. Azonban az hamar kiderült, hogy ez a kutatás nem a Ptk. egy könyvének anyaga alapján fog elkészülni, ui. ez a különös intézmény számos helyen előbukkan és nem igazán lehet leszűkíteni a vizsgálatot csupán a jogi személyek világára, hisz sokkal komplexebb módon kell szemügyre vennem az adott területeket, kérdéseket. A történeti elemeket nagyító alá véve látható, hogy mennyire sarkos, radikális változásokon ment keresztül az üzletrész (jogalkalmazók általi) megítélése. Igyekeztem feltárni az 59'-es Ptk. álláspontját a kérdésről,

⁷¹ DLA Piper - Restrictions on transferability of shares – (<https://www.dlapiperintelligence.com/goingglobal/corporate/index.html?t=38-restrictions-transferability-of-shares>)

⁷² Black n' White Journal - Share Transfer Restrictions – (<https://bnwjournal.com/2021/07/31/transfer-of-shares-and-restrictions-on-a-transfer/>)

valamint az azzal párhuzamosan hatályban lévő egyéb törvényeink üzletrészre vonatkozó meghatározásait, viszonyait.

A történelmi összesítőt követően, a jelenleg hatályos Ptk.-t elemeztem aszerint, hogy az mennyire felel meg a korábban már taglalt elvárásoknak, mennyiben hoz változást az előző Ptk.-hoz képest, mennyire egyértelműsíti, az addig hiányosan vagy félreérthetően kezelt jogintézményi szabályozást, valamint sikerült-e kiküszöbölni a joggyakorlatban felfedett akadályokat, hiátusokat. A megállapítások közül az egyik, s talán legfontosabb, hogy az üzletrész- adásvétel kifejezés felszívódott az új törvényből. Terminológiai változásokkal találkozhatunk, úgy mint az üzletrész tagok közötti, ill. kívülálló személyre történő átruházása, vagy az üzletrész másokat megelőző megszerzésére irányuló jog. Valamint újdonságként kiemeltam a Ptk. 6:235.§ (3) bekezdésével érkező novumokat. Továbbá változás az is, hogy már nem kell az új törvény Gt.-vel való párhuzamát vizsgálni, hiszen a harmadik társasági törvényünk integrálódott a kódex jellegű új Ptk.-ba.⁷³

Ezek sorravétele után ismertettem egy, a részemről rendkívül fontosnak vélt jogalkotásnak címzett véleményyt. A IX. pontban kifejtett Wellmann György féle javaslat az, amely az én megítélésem szerinti legkivitelezhetőbb megoldást tartalmazza. Kifejtettem még több lehetséges alternatívát, áttekintve, hogy némely speciális intézmények, megoldások hogyan működnenek a gyakorlatban, van-e velük kapcsolatban bármiféle nehezítő vagy gátló akadály. Mindezek után azonban, válaszolva a gyakorlat által feltett kérdésekre, *de lege ferenda* jellegű javaslat formájában, egyértelműen rögzítettem, hogy a tulajdonjog tárgyainak körét érintő bővítést vélem a legnagyszerűbb javaslatnak.

Ennek értelmében indokoltnak látnám, ha a jogalkotó a Ptk. Dologi jogi könyvének általános szabályait aszerint módosítaná, hogy tulajdonjog tárgya nem csak testi tárgy lehet, hanem más vagyonelemek, tehát a szóban forgó immateriális javak (jogok és kötelezettségek) is. Ezzel pedig az üzletrészhez tapadó dogmatikai problémaháló végre felszívódna, és külföldi példákhoz hasonlóan a hazai jogrendszerünkben is könnyen elhelyezhető lenne a jogintézmény. Valamint végső tanulságként világossá válna a főcímben feltett kérdésem, hogy hogyan is cserélhet gazdát egy kft. üzletrésze, a jogszabályoknak és jogdogmatikának teljességgel megfelelően, miként nevezhetjük ezen átruházó kontraktust.

⁷³Sándor István: A társasági jog fejlődése az első Gt-től a Ptk-ba való integrálásáig (Gazdaság és Jog szakmai folyóirat 2019/2) 17 – 18. o.

Irodalomjegyzék

1. Pintér Attila: Az üzletrész-átruházási szerződésről (GJ, 2016/5., 11-15. o.)
(<https://ptk2013.hu/szakcikkek/pinter-attila-az-uzletrész-atruhazasi-szerzodesrol-gj-20165-11-15-o/5969>) (2024.IX.26.))
2. Hidasi Gábor - 9/2007. Közös ingatlantulajdon (2007. május) (<https://www.hidasi.hu/9-2007-kozos-ingatlantulajdon/>) (2024.IV.03.))
3. Menyhárd Attila: Dologi jog (ELTE Eötvös Kiadó – Budapest – 2007.)
4. Szalma József: Gondolatok a kontraktuális és a deliktuális felelősségről, különös tekintettel az új Ptk. vonatkozó szabályozására (Acta ELTE, tom. LI, ann. 2014.)
5. Wellmann György: A társasági, illetve a polgári jogban mi lehet tulajdon, és ebből következően apportálás, illetve átruházás tárgya? (GJ, 2003/10.)
(<https://szakikkadatbazis.hu/doc/1240316>) (2024.IX.10.))
6. Kisfaludi András: Az adásvételi szerződés – (KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2003.)
7. Szegedi András - Jogok nemzetközi kereskedelmének margójára - Az üzletrészek nemzetközi „adásvétele” (Gondolat Kiadó Budapest, 2018.)
(https://real.mtak.hu/80477/1/Glavanits_Nemzetkozi_kereskedelmi_kapcsolatok_2018.pdf) (2024.VII.05.))
8. Csöndes Mónika - Az üzletrész másokat megelőző megszerzésére irányuló jog és a vételi jog konkurenciájáról (Corvinus Law Papers – Budapest - CLP 3/2016)
9. Sárándi Imre: Polgári jog III. Tulajdonjog (Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.)
10. Világhy Miklós – Eörsi Gyula: Magyar polgári jog. I. (Tankönyvkiadó, Budapest, 1962.)
11. Serák István joghallgató (PPKE JÁK) - Átkelők a dolog-fogalom határain – A jogirodalom szemszögéből (Iustum Aequum Salutare III. 2007/4.)
12. Gál Judit: Üzletrész-átruházás az új Ptk. szerint (CH, 2013/9., 5-8. o.)
(<https://szakikkadatbazis.hu/doc/1775310>) (2024.X.30.))
13. Bodor Mária: A társasági részesedések átruházása érvénytelenségének egyes kérdései (GJ, 2022/5-6., 58-60. o.) (<https://szakikkadatbazis.hu/doc/7872004>) (2024.X.30.))
14. Menyhárd Attila: Észrevételek és javaslatok az új polgári törvénykönyv dologi jogi koncepciójának kiegészítéséhez (PJK, 2002.) (<https://ptk2013.hu/polgari-jogi-kodifikacio/menyhard-attila-eszrevetelek-es-javaslatok-az-uj-polgari-torvenykonyv-dologi-jogi-koncepciojanak-kiegesziteséhez-pjk-20025-6-7-30-o/626>) (2024.IX.26.))
15. Bíró György: Átruházó szerződések (Polgári jogi kodifikáció, 2003/2)
(<https://ptk2013.hu/polgari-jogi-kodifikacio/biro-gyorgy-atruhazo-szerzodesek-pjk-20032-14-30-o/469>) (2024.V.15.))
16. Ptk. Koncepció 144.
17. Dorothea Assmann - Szűcs Tünde - A német BGB dologi jogi része – (Budapest, 2012.)
18. Clément François: Présentation des articles 1321 à 1326 de la nouvelle section 1 « La cession de créance » (ATER à l'université Paris 1 Panthéon-Sorbonne - IEJ Jean Domat (2016))
(<https://iej.univ-paris1.fr/openaccess/reforme-contrats/titre4/chap2/sect1-cession-creance/>) (2024.X.20.))
19. Mitták Péter: Jogátruházás a francia jogban (PJK, VII. évfolyam 3. szám; 2005/2.)
20. Philippe Malaurie – Laurent Aynès – Philippe Stoffel-Munck: Droit des obligations (Defrénois, L.G.D.J., Montchrestien – Párizs – 2003)
21. Mocsár Attila Zsolt - Az üzletrész jogi természete (Mikor száll át az üzletrész feletti tulajdonjog? Gondolatok egy igényper kapcsán) – (Gazdaság és Jog 2017/4.)

22. Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában. A társasági és konszernjog elméleti alapjai. (HVG-Orac, Budapest, 2001)
23. Sárközy Tamás: A szocializmus, a rendszerváltás és az újkapitalizmus gazdasági civiljoga 1945-2005 (HVGORAC Lap-és könyvkiadó – Budapest, 2007.)
24. DLA Piper - Restrictions on transferability of shares
(<https://www.dlapiperintelligence.com/goinggloabal/corporate/index.html?t=38-restrictions-transferability-of-shares>) (2024.IX.20.)
25. Black n' White Journal - Share Transfer Restrictions
(<https://bnwjjournal.com/2021/07/31/transfer-of-shares-and-restrictions-on-a-transfer/>) (2024.IX.20.)
26. Sándor István: A társasági jog fejlődése az első Gt-től a Ptk-ba való integrálásáig (Gazdaság és Jog szakmai folyóirat - 2019/2)

Felhasznált jogszabályok

1. 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2. 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
3. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli törvény)
4. 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről és az 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról (ÁFA törvény)
5. A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (SZOCHO törvény)
6. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja törvény)
7. 1988. évi VI. törvény a gazdasági társaságokról
8. 1997. évi CXLIV. törvény a gazdasági társaságokról
9. 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról
10. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) (1896, Németország)
11. Code civil (1804, Franciaország)

Bírói gyakorlat

1. Legf. Bír. Cgf. II. 32 228/1992. számú határozata
2. Legf. Bír. Gf. II. 31 051/1993. számú határozata
3. Legf. Bír. Gf. II.31.078/1997. számú határozata - (BH 1998.5.238)
4. Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.282/2008. számú határozata – (ÍH 2009.75)
5. Szegedi Ítéltábla Gf. 30.296/2013/5. számú határozata
6. Szegedi Ítéltábla Pf. 20215/2014/2. számú határozata
7. BH 1994/2012.